

ETI **UTRIP**

● Glasilo koncerna ETI, letnik XXXV, april 2015, številka 1

ISSN 1580-4879

- ETI in RAZVOJNA CENTRA NELA in eNeM
- Prenos tehnologij EFI in Etimat P10 v Indijo
- Analiza zadovoljstva kupcev koncerna ETI
- Zelena priloga

Drage bralke in bralci,

Zahvaljujemo se vsem, ki ste si vzeli čas in izpolnili našo anketo iz prejšnje številke. Vzorec je bil na žalost premajhen, da bi iz njega lahko sklepali na celotno populacijo naših bralcev, smo bili pa izredno veseli vaših predlogov in jih bomo v naslednjih številkah maksimalno upoštevali. Tako bomo v prihodnje pripravljali več prispevkov o našem vsakdanjem delu v ETI-ju, bolj izčrpne informacije o naših izdelkih in njihovi uporabi ter dodatne prispevke o ETI skupini. Poskusili se bomo tudi povezati z zdravniki iz Zasavja, saj vas je veliko izrazilo željo po dodatnih vsebinah na temo zdravja ter pogosteje predstavljali naše sodelavce. Hkrati pa naj se v imenu uredniškega odbora in vseh avtorjev zahvalim vsem tudi za pohvale in lepe želje, lepo je vedeti, da je naš trud cenjen.

V imenu uredniškega odbora,
Sabina Pešec

K A Z A L O

ETI in RAZVOJNA CENTRA NELA in eNeM.....	3
ETI RECIVAR.....	4
Prenos tehnologij EFI in Etimat P10 v Indijo.....	5
Letno poročilo o inovacijskih dejavnostih za leto 2014.....	7
Corona Itnl Dhaka.....	8
Ohišja nizkonapetostnih stikalnih blokov – SOLID GSX.....	10
Sejmi v Sloveniji 2015.....	13
Analiza zadovoljstva kupcev koncerna ETI.....	14
Predstavitve nove čistilno-zlagalne naprave.....	16
Zelena priloga.....	17
Šola vodenja ETI: v iskanju odgovorov na vprašanja zakaj, kaj in kako.....	21
Kaj je počel v 1. četrtletju 2015 Svet delavcev ETI d. d.?.....	22
Naj športnik ETV 2014.....	23
Obiskali so nas.....	24
PO SLOVENIJI – Dolenja vas, Vikersund, Ojstrica.....	26
Izlet na Zasavsko goro.....	28
Pohod na Lisco.....	28
Velika Planina.....	28
Kope 2015.....	29
Mali smučarji.....	30
Sodnik smučarskih skokov.....	31
Vročih 3000 kilometrov.....	32
Litva – naslednica srednjeveške velesile, 2. del.....	34
Drago Arh je prejel plaketo.....	35
doktorja Slavka Gruma.....	35
Nagradna križanka.....	36

ANKETA Nagrade prejmejo naslednji anketiranci:

- 1. nagrada: Pavlič Jožica** (Cesta zmage 18, Zagorje ob Savi): 7-dnevno bivanje v počitniškem objektu ETI v prostem terminu
- 2. nagrada: Joži Sešlar:** majica in dežnik ETI
- 3. nagrada: Branka Miklič:** akumulatorski polnilec za telefon in USB ključ ETI

Časopis Utrip izdaja ETI, d.d. Izlake

Naklada: 2100 izvodov, časopis izhaja četrtletno

Uredniški odbor: Matija Strehar, Jani Braune, Polona Škrinjar, Jernej Kovačič, Rosita Razpotnik

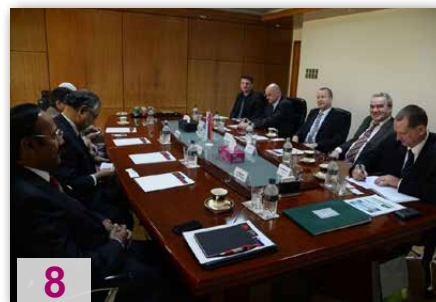
Urednica: Sabina Pešec

Prelom, grafična priprava in tisk: Grafex d.o.o. Izlake

5

Prenos tehnologij EFI in Etimat P10 v Indijo

8

Corona Itnl Dhaka

16

Predstavitve nove čistilno-zlagalne naprave za podstavke termostata 521.009

32

Vročih 3000 kilometrov

Na urednico pogosto naslavljate vprašanja, ali bi v Utripu lahko objavili zahvale in podobne priložnostne sestavke ob obletnicah smrti nekdanjih delavcev ETI-ja. O tej zadevi smo se ponovno pogovorili v uredniškem odboru in potrdili dosedanje načelno odločitev, da tovrstnih prispevkov iz več razlogov še naprej ne objavljamo. Vse svoje, ki jih sicer razumemo, da bi jim morebitna objava veliko pomenila, iskreno prosimo za razumevanje.

ETI in RAZVOJNA CENTRA NELA in eNeM

V lanski številki Utripa smo podrobneje opisali delovanje obeh razvojnih centrov in njihov pomen za razvojno delovanje ETI. Obe družbi izvajata raziskovalne in razvojne storitve za svoje naročnike. V nadaljevanju prispevka bodo podrobneje opisani rezultati, ki so bili doseženi v obeh razvojnih centrih, še posebej zaradi dejstva, da se je operacija subvencioniranja razvojno-raziskovalne dejavnosti končala z dnem 31. 12. 2014. Ne glede na to, oba centra delujeta naprej, torej izvajata razvojno in raziskovalno dejavnost za svoje naročnike. V nadaljevanju bodo prikazani rezultati dosedanjega izvajanja operacije.

NELA razvojni center d. o. o.

V RC NELA je vodilni družbenik družba Domel iz Železnikov, ostali pomembnejši družbeniki pa so še: Hidria, LTH Ulitki, Iskra ISD, Iskra MIS, Iskra Varjenje, Lotrič, Iskra Mehanizmi. Vodja podružnice RC NELA – Izlake je Matija Strehar. Rezultati raziskav in razvoja so pomemben del projektov, ki so sestavni del strateškega načrta 2011–2015 koncerna ETI, sprejetega v začetku leta 2011. Dejavnost razvojnega centra NELA je v celoti sledila strateškemu projektu »Razvoj in rast nišnih izdelkov s področja odklopnikov in stikal«.

Rezultati obeh RC v ETI so opazni na vseh treh področjih stikalne tehnike, torej na inštalacijskih odklopnikih ETIMAT, na zaščitnih stikalih na diferenčni tok EFI in na kombiniranih zaščitnih stikalih KZS.

Na inštalacijskih odklopnikih je podružnica Izlake RC NELA izvedla razvojne in raziskovalne aktivnosti za razvoj odklopnika ETIMAT P10. Najpomembnejši dosežek so nova znanja s področja obvladovanja kratkostične sposobnosti v primeru, ko v isti konstrukciji odklopnika uporabljamo tehnično različna materiala, kot sta t. i. duroplast in termoplast. Drugi del aktivnosti na ETIMATU je bil izveden z raziskavo možnosti konstrukcijske optimizacije inštalacijskega odklopnika v smeri povečanja razmerja med količino uporabljenih materialov in sestavnih delov na eni strani ter ustreznosti tehničnih lastnosti na drugi strani. Teoretični rezultati prvega dela predrazvojnega projekta so bili zelo ugodni, zato zdaj izvajamo drugi del projekta, ki bo s preskušanim prototipom dokazal, da je pod določenimi pogoji možno izdelati ETIMAT P10 v bistveno boljši izvedbi.

Zaščitna stikala na diferenčni tok EFI so bila prav tako predmet iskanja novih znanj, in sicer na sledečih področjih: EFI Btyp, ki je občutljiv tudi na enosmerne in visokofrekvenčne diferenčne tokove, ter seriji EFI-2 in EFI-4 Atip izdelkov z vgrajeno stopnjo neobčutljivosti na impulzne diferenčne tokove, ki so posledica nevihtnih pojavov. V letu 2014 so bile razvojne in raziskovalne aktivnosti usmerjene še v izvedbo stikal EFI z avtomatskim ponovnim vklopom v primeru izklopa zaradi napake v električni inštalaciji ali pa zaradi naključnega pojava diferenčnega toka. V okviru teh aktivnosti je bil izdelan in preskušeni prototip, ki bo osnova za nadaljnji razvoj izdelka, za katerega lahko pričakujemo, da bo trg ugledal v drugi polovici leta 2016.

Kombinirana zaščitna stikala KZS so v obdobju delovanja obeh RC dosegla pomemben razvojno-raziskovalni zagon v več smereh. KZS1M in KZS2M2p sta v tem času prešla na digitalno mikroprocesorsko tehnologijo, ki poleg večje stabilnosti

delovanja omogoča vgradnjo novih oz. dodatnih funkcij. Ena od teh dodatnih funkcij se nanaša na nadzor nivoja omrežne napetosti, ki z izklopom stikala preprečuje, da bi se napetost v vtičnicah dvignila nad zgornjo tolerančno mejo. Naslednja novoraziskana funkcija je indikacija tipa napake, ki se je pojavila v električni inštalaciji in je povzročila izklop stikala KZS. Na samem stikalu so nameščene večbarvne LED-označbe, ki kažejo vzrok napake nadtok, torej ali je šlo za preobremenitev ali kratki stik ali pa je KZS izklopil zaradi diferenčnega toka. Namen takšnega indikatorskega sistema je pomoč pri iskanju napake v električni inštalaciji. Ta funkcija je že vgrajena v KZS2M2p, ki se je začel uspešno tržiti na skandinavskem tržišču.

Naj nazadnje navedem še raziskave, ki bodo prilagodile zgoraj navedene zaščitne naprave uporabi v t. i. »pametnih hišah«. Naloga modernih električnih inštalacij v bodočnosti bo poleg zagotavljanja osnovnih varnostnih standardov tudi povečanje udobnosti bivanja. Osnovnim funkcijam bodo dodane funkcije analiziranja porabe energije, opazovanje nenormalnih stanj v stanovanjski inštalaciji, daljinsko vklapljanje in izklapljanje posameznih tokokrogov in še bi lahko naštevali. Naše raziskave gredo v smeri iskanja tehničnih možnosti razvoja večopravnih kombiniranih zaščitnih stikal KZS in potencialnih aplikacij ter kupcev zanje.

Razvojni center eNeM Novi Materiali d. o. o.

V RC eNeM je družba ETI vodilni družbenik, ostali so še: Steklarna Hrastnik, Tovarna kemičnih izdelkov, Termoelektrarna Trbovlje, AmtecPro, RTCZ, RCR, GZS – vsi so iz Zasavja in tvorijo več kot 60 % družbe – ter Iskra MIS, Varsi in Iskra Zaščitne kot družbeniki izven Zasavja. Delovanje RC eNeM je v največji meri namenjeno raziskavam in razvoju novih materialov na področju keramike, stekla, nanomaterialov za različne aplikacije, odpadnih materialov iz proizvodnje električne energije. Poleg tega je RC eNeM deloval tudi na področju raziskav in razvoja aplikacij iz teh materialov, kot so električne varovalke, premazi v steklarstvu, dodatki za kemikalije, varistorški materiali, novi materiali za napredne elektronske sklope.

V podružnici Keramični materiali in varovalke, kjer so zaposleni raziskovalci z elektrotehničnega in keramičnega področja, se raziskujejo in razvijajo keramični materiali in električne varovalke. Vodja podružnice je g. Ivan Lavrač. Prav tako kot v primeru RC NELA raziskovalno-razvojni projekti povsem sledijo sprejetemu strateškemu načrtu ETI 2011–2015; rezultat je jasno viden na področju novih in izboljšanih keramičnih materialov in novih specialnih varovalk.

Pri raziskavah in razvoju novih materialov je pomembno vlogo odigral Institut Jožef Stefan iz Ljubljane, ki je prispeval k novemu znanju o steatitnih materialih C220, C221, Al203 ter C410. Ta znanja so bistveno pripomogla k nadaljnjemu tehnološkemu razvoju ekstrudiranja in sušenja cevi, kjer sta oba postopka združena v en sam postopek, s katerim se bistveno skrajša tehnološki čas proizvodnje cevi za varovalke VV, s čimer se povečuje konkurenčnost tega izdelka. Prav tako je navedeno

novo znanje uporabljeno pri ekstrudiranih izdelkih malih dimenzij, kot so npr. osnove za talilne vložke CH in paličice visoke preciznosti in zahtev. Rezultat se odraža tudi v novih patentnih prijavih, pri katerih je sodeloval tudi Institut Jožef Stefan.

Na področju varovalk in močnostnih stikalnih elementov je potrebno omeniti vrsto novih specialnih varovalk, ki se uporabljajo za zaščito v novonastajajočih energetskih aplikacijah. Naj najprej omenim posebne varovalke za zaščito varistorjev. Imenujejo se varovalke SRF in se od ostalih varovalk ločijo predvsem po svojih električnih lastnostih. Prav tako se je pokazala možnost integracije varistorskega bloka s talilnim elementom v enem samem ohišju, s čimer smo dobili t. i. »varistorsko varovalko«. Projekt je v fazi preskušanja prototipov. Podobno kombinacijo preskušamo tudi na področju odklopnikov, kjer smo v ETIMAT1N vgradili cilindrični varistor in na tej podlagi preskušamo električno obnašanje v primeru pojava prenapetostnih problemov v električni inštalaciji in skladnost delovanja prototipa z zahtevami novih standardov na tem področju.

Novo področje je tudi zaščita baterijskih hranilnikov električne energije, kjer so bile razvite baterijske varovalke, t. i. »Baterij fuse«, ki imajo posebej prilagojeno časovno-tokovno karakteristiko za zaščito baterij, poleg tega so primerne za višje enosmerne napetosti do 800 V d.c.

Še posebej je omembe vredno področje transporta in električnih varovalk. Ko govorimo o področju transporta, govorimo o uporabi električne energije za pogon vozil, tako za železniška vozila oz. vlake kot tudi za električne avtomobile. Za železniške lokomotive je bila razvita posebna varovalka za napetost 4000 V d.c., ki se uporablja v pogonskem sistemu lokomotive. Imenuje se »Railway Fuse«. V primeru električnih avtomobilov poteka predrazvojni projekt, ki naj bi pokazal in dokazal, da je možno izdelati varovalko oz. talilni vložek, ki ga lahko prisilno izklopimo oz. prekinemo, ne da bi za to obstajali nadtokovni električni pogoji. Projekt je v zgodnji fazi izvajanja.

V obeh razvojnih centrih smo dosegli in presegli kazalnike na področju intelektualne lastnine, saj smo vložili več patentnih prijavih, kot smo planirali. Prav tako smo izpolnili kazalnike na področju vzpostavljanja novih malih spin-off podjetij; ETI je ustanovitelj sledečih malih družb: ETI PROSTIK, ETI SPLET, ETI PART, ETI IMPER in ETI RECIVAR. Te male družbe bodo vsaka s svojo dejavnostjo prispevale k širitvi trgov specialnih varovalk in nišnih izdelkov, širile dejavnost v smislu boljše storitvene ponudbe in ponudbe kompleksnejših sestavljenih izdelkov ter poglobljanja raziskovalno-razvojne dejavnosti.

✍ Mag. Mitja Koprivšek

ETI

ETI Koncern

Dne 1. 10. 2014 je bila ustanovljena spin-off družba ETI RECIVAR d. o. o. Njena dejavnost je zbiranje odpadnih varovalk (D, DO, NV in VV) ter reciklaža le-teh. Zbiranje odpadnih varovalk bo v prvi fazi potekalo le v koncernu ETI, torej pri hčerinskih družbah na J in JV trgu ter v Italiji, in pri naših največjih kupcih. V drugi fazi, ko bo sistem zbiranja in reciklaže zaživel, bomo razširili zbiranje odpadnih varovalk tudi globlje na trgu, kjer bo le mogoče dobiti večje količine odpadnih varovalk. V tujini je zbiranje odpadnih varovalk že stalna praksa. Eden največjih zbiralcev je neprofitno društvo NN-HH Recycling, ki je bilo ustanovljeno že leta 1995. Letno reciklirajo preko 200 t odpadnih varovalk (Siemens, Eaton, Hager ...).

Glavni nameni ETI RECIVARJA so:

- gospodarna raba naravnih virov, zadostitev predpisom,
- varstvo okolja,
- ponovna uporaba surovin.

Osnovni cilj pa je vsekakor poslovna upravičenost.

Zbiranje odpadnih varovalk bo potekalo centralno na lokacijah ETI. Hčerinske družbe ter zunanji poslovni subjekti bodo enkrat mesečno obveščali ETI RECIVARJA o količinah zbranega odpada. ETI RECIVAR bo na podlagi zbranih količin določil, kdaj bo prevzel odpad in ga pripeljal na lokacijo ETI d. d.

Ves zbrani odpadni material se bo nato poslal izbranemu podjetju, ki bo po pregledu in odstranitvi keramičnih osnov javil, koliko je odpadni material dejansko vreden. Največji problem pri odpadnih varovalkah so keramične osnove, saj so stroški odstranitve keramike izredno veliki. Če bo sistem zbiranja zaživel, bo potrebno najti rešitev, kako najhitreje in najceneje odstraniti keramične osnove že v samem ETI RECIVARJU. Ena od prednosti družbe ETI RECIVAR d. o. o. je, da ima dejavnost reciklaže varovalk registrirano kot osnovno dejavnost. Tako bo družba vsakemu subjektu, ki bo prispeval odpadne varovalke,

ETI RECIVAR

izdala potrdilo o njihovem prejemu z jasno navedbo, da bodo te varovalke odstranjene na ekološko varen način.

Problem, ki ga vidimo, pa je, kako prepričati zunanje poslovne partnerje, da bodo zbirali odpadne varovalke, saj vsak najprej vpraša, kaj bo dobil v zameno za zbiranje odpadnih varovalk.

✍ Danilo Bantan

Prenos tehnologij EFI in Etimat P10 v Indijo

V ponedeljek, 24. 11. 2014, smo se v zgodnjih jutranjih urah štirje uslužbenci ETI d. d. in dva uslužbenca ETI PROPLASTA odpravili na Letališče Jožeta Pučnika, od koder smo poleteli v Frankfurt in od tam v New Delhi.

Na frankfurtskem letališču, še preden se je naša dolga pot zares začela, smo dobili občutek, da smo že v Indiji. Okoli nas je bilo čedalje več družin indijskega rodu, večinoma iz Kanade in Združenih držav Amerike, ki so bile na počitnice v različne dele Indije. Obveščanje po zvočnikih ni potekalo ne v nemščini ne v angleščini, kot bi pričakovali, ampak v hindijščini.

V New Delhi smo prileteli v torek okoli druge ure zjutraj in se po dolgem čakanju na prtljago, ko smo se že ustrašili, da bomo dobra dva tedna preživel v istih oblačilih, odpeljali proti hotelu. Če voznik ne bi sedel na desni in vozil po levi, bi glede na tisto, kar smo lahko sprva videli iz avtomobila, kar težko sklepali, da smo v Indiji. Okolica letališča je bila v zgodnjih jutranjih urah videti kot okolica katerega koli evropskega letališča. Kmalu pa smo ob cesti zagledali opice in krave ter vojake, ki so na kontrolnih točkah, da bi se ogreli, sedeli objeti. Postopoma smo se začeli zavedati, da smo na drugem koncu sveta.

Na dovozu pred hotelom so nas ustavili varnostniki, ki so preverjali, ali so v prtljazniku ali motornem prostoru avtomobila skrita eksplozivna sredstva. Pred vhodom v hotel je sledil pregled prtljage z rentgenom, nas pa so pregledali z detektorji kovine. Vzrok za te varnostne ukrepe naj bi bila bližina Pakistana, mi pa smo se nanje

Vsakdanje in realno življenje v Indiji

Vsakdanje in realno življenje v Indiji

v času bivanja v hotelu povsem navadili, saj smo jih bili deležni ob vsaki vrnitvi v hotel.

V torek, 25. 11., smo se po približno treh urah spanja odpravili na sedež podjetja Opil, kjer smo imeli s predstavniki tega podjetja krajši sestanek. Od tam smo pot nadaljevali do proizvodne lokacije, kjer naj bi potekali proizvodnji Etimat in EFI. Med vožnjo smo imeli priložnost videti stvari, ki smo jih sicer vajeni s televizije, in ne iz vsakdanjega oz. realnega življenja.

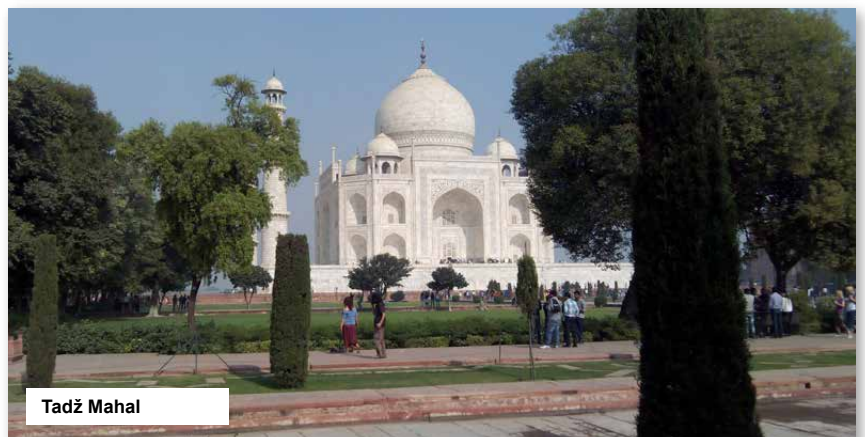
Večina naprav na proizvodni lokaciji je že bila v proizvodni hali, toda nekatere so bile še razstavljene, večina pa je bila še vedno v zaščitni foliji. Potrebno jih je bilo priklopiti na elektriko in zrak. Pri postavitvi in zagonu večinoma nismo imeli težav, razen z brizgalnim tiskalnikom, ki ni pravilno deloval, ter z I3-kontrolo, na kateri je prišlo do okvar.

Sredi tedna se nam je pridružila ekipa podjetja DAX, ki je poskrbela za zagon naprav, ki so bile izdelane pri njih, tako da smo proti koncu tedna začeli izobraževati bodoče delavce. V soboto oziroma peti dan je bil izdelan prvi EFI, v ponedeljek pa še prvi Etimat.

Obe nedelji smo v družbi delavcev Opila izkoristili za ogled znamenitosti. Prvo nedeljo smo obiskali Tadž Mahal, drugo nedeljo v času našega obiska v Indiji pa smo si ogledali še Red Fort Complex (Rdeča trdnjava) in India Gate (Indijska vrata).

Proti koncu obiska smo se začeli iz proizvodnje postopoma umikati in delo na vseh operacijah prepuščati delavcem Opila, dokler niso povsem samostojno obvladovali celotnega procesa. Zadnji dan je tako bolj kot ne minil v čakanju, v mislih smo že bili na poti domov, toda ob koncu dneva nas je čakal še zadnji, najpomembnejši del – podpis dokumentacije. Okoli polnoči smo se le odpravili iz hotela proti letališču.

✍ A. Bajrić
✍ B. Pleterski

Letno poročilo o inovacijskih dejavnostih za leto 2014

V letu 2014 smo nadaljevali ločeno obravnavo koristnih inovacijskih predlogov glede na organizacijski predpis OP61.01 v okoliščini Document Cycle. Na predlog uprave ETI d. d. smo spremenili in dopolnili organizacijski predpis. Spremenili smo način ocenjevanja inovacij, dodali inovacije iz naslova projektnega dela in odstranili anomalije v organizacijskem predpisu ter temu ustrezno dopolnili aplikacijo za vodenje inovacij.

	Koristni predlogi		Zaključeni inovacijski predlogi		Št. nagrajenih inovacij		
	Št. koristnih predlogov	Izplačane nagrade (EUR)	Št. inovacijskih predlogov	Izplačane nagrade (EUR)	Inovacije Zasavja	Državni razpis	Izplačane nagrade (EUR)
ETI d. d.	136	11.020	2	4.600	8	3	12.768
ETI PROPLAST	62	2.800	0	0	0	0	0
Koncern ETI	198	13.820	2	4.600	8	3	12.768

Koristni predlogi:

- V koncernu ETI smo prejeli 198 koristnih predlogov in za potrjene predloge izplačali nagrade v skupni vrednosti 13.820 evrov. Za koristne predloge, ki ob prijavi še niso bili realizirani (ideje), so bili določeni odgovorni za izvedbo in rok izvedbe.

Inovacijski predlogi:

- Glede na OP61.01 se izplačujejo samo zaključeni inovacijski predlogi. Tako sta bila v letu 2014 izvedena dva inovacijska predloga. Skupna vrednost izplačanih nagrad inovatorjem je 4600 evrov.

Javno priznane inovacije:

- V letu 2014 so inovatorji ETI prejeli 8 priznanj (4 zlata, 3 srebrna in 1 bronasto priznanje) na razpisu GZS Območna zbornica Zasavje in 3 srebrna priznanja na državnem razpisu GZS. Za prejeta priznanja so bile glede na pravilnik inovatorjem izplačane nagrade v skupni vrednosti 12.768 evrov.

Podelitev inovacij GZS

Corona Itnl Dhaka

V februarju sem obiskal Bangladeš, kjer smo predstavniki slovenskih podjetij (ETI d. d., Sentosa, Iskra d. d. in Tevel) z namenom širitve prodajne mreže v skladu z našimi načrtovanimi aktivnostmi trženja v Bangladešu uspešno opravili prvi strokovno-tehnični seminar. Posamezni predstavniki slovenskih podjetij smo predstavili aplikativne produktne skupine izdelkov na področju energetike skupaj z vodilnim distributerjem, podjetjem Corona Itnl Dhaka pod vodstvom gospoda M. Maksuda, kandidata za častnega konzula Republike Slovenije v Bangladešu.

S tehničnimi seminarji pri številnih ključnih kupcih smo utrdili prisotnost lastnih blagovnih znamk na področju energetike v Bangladešu ter tako pripomogli k večanju prodaje na tem izjemno perspektivnem trgu. Hkrati smo pripomogli k prodoru novih proizvodov in rešitev slovenske vrhunske kakovosti na ta trg.

Prioritetne poslovne aktivnosti so se vodile z obema avtoriziranimi distributerjema EMKAY Ent/MARZAN Impex in Corona Itnl. Imeli smo več individualnih sestankov na sedežih podjetij in opravili več srečanj s predstavivami za zaposlene, manjše skupine kupcev in distributerjev obeh predstavnikov, Emkay in Corona. Manjkalo ni niti srečanje z vplivneži (diplomati, vojaške osebe, decision makerji (odločevalci) ...).

Poleg številnih poslovnih sestankov smo se sestali tudi na največji tuji gospodarski zbornici v Bangladešu – BGCCI (Bangladesh German Chamber of Commerce and Industry) z namenom promoviranja slovenske države ter spodbujanja blagovne menjave med državama.

Malo o Bangladešu

Gre za državo s 160 milijoni prebivalcev (98 % muslimanov), 8. največjo po številu prebivalcev na svetu. V njej živi 52 % mladih med 25. in 35. letom. Rast BDP je bila 5,6-odstotna v obdobju 2013–2014 in 6,7-odstotna v obdobju 2012–2017. Bangladeš ima hitro rastoče gospodarstvo. Investicije naraščajo, rast FDI (Foreign Direct Investments) v obdobju 2013–2014 je bila 24-odstotna. Je drugi največji izvoznik tekstilij (Ready Made Garments) z izvozom v vrednosti 24 mrd dolarjev (Kitajska izgublja primat). Za leto 2020 je predviden izvoz v vrednosti 42 mrd dolarjev. Izvoz v vrednosti 30,2 mrd dolarjev, od tega v Nemčijo 2,8. Ostali izvozni artikli so še IT, kolesa, čevlji, usnje, surovine za farmacijo. BDP

na prebivalca za leto 2012 je bil 795 dolarjev, za leto 2018 pa IMF napoveduje 1432 dolarjev. Vsi podatki so iz študije McKinsey za nemško GZ.

Hkrati z uradno trgovinsko menjavo poteka še neuradna z Indijo (brez uradne statistike), in sicer blagovna menjava

(krave, tekstil, usnje, zlato, nafta, skrilavec za cement, cement).

Navkljub neugodnim razmeram mislim, da je bil obisk slovenske gospodarske delegacije v Bangladešu uspešen. Namreč med obiskom je v državi potekal hartal. Ta izraz se v številnih JV azijskih državah uporablja za stavko. Prvič se je izraz hartal pojavil med bojem za neodvisnost Indije. Gre za množični protest, ki pogosto vključuje popolno prekinitev, zaustavitev dela pisarn, trgovin, sodišč itd., in sicer kot oblika državljanske nepokorščine. Poleg tega, da gre za splošno stavko, lahko vključuje tudi prostovoljno zapiranje šol in poslovnih objektov. To je način pritiska na vlado za spremembo neprijetnih ali nesprejemljivih odločitev. Vzroki so pogosto politični: opozicijske politične stranke npr. protestirajo proti vladni politiki ali ukrepom. In v tem primeru je šlo za hartal, ki ga je organizirala opozicijska stranka. Hartal je pogost predvsem v državah srednje Azije – Indija, Pakistan, Šrilanka, Malezija in Bangladeš.

To pomeni, da je bil promet (ki je sicer neznošen) precej redek, javni prevoz okrnjen, trgovine bolj prazne kot po navadi, poslovna območja, področja okrog hotelov in javnih zgradb bolj varovana, komunikacija okrnjena, zmanjšane so bile splošna varnost in možnosti prevoza, obiski v drugih delih države pa onemogočeni. Tokratni hartal je postregel tudi s fizičnimi napadi na pripadnike vladajoče stranke, zažiganjem avtobusov, napadi na javne uslužbence in javne objekte. Za našo varnost je bilo vsekoli izjemno dobro poskrbljeno.

Poslovnim aktivnostim so sledila tudi prizadevanja za podporo g. Maksudu (Corona Intl) za nominacijo položaja častnega konzula Republike Slovenije v Bangladešu (položaj v glavnem mestu Daka), vendar nam ni uspelo organizirati kratkega skupnega sestanka s predstavniki diplomacije Republike Slovenije. Kar vsekakor kaže na odnos naše diplomacije do prizadevanj slovenskih podjetij na tujem oz. njihovo podporo slovenskemu gospodarstvu.

Na koncu pa še tole – do tega obiska nisem bil ravno navdušen nad Bangladešem. Predvsem zaradi nepoznavanja kulture, ljudi in dogajanja v tej državi. Pričakoval sem nekakšno mešanico med Indijo in Pakistanom, ki mi, roko na srce, nista preveč všeč. Zdaj pa moram priznati, da sem o Bangladešu zelo spremenil mišljenje, predvsem zaradi odprtosti ljudi, s katerimi sem prišel v stik, ne glede na informacije, ki prihajajo k nam preko različnih medijev.

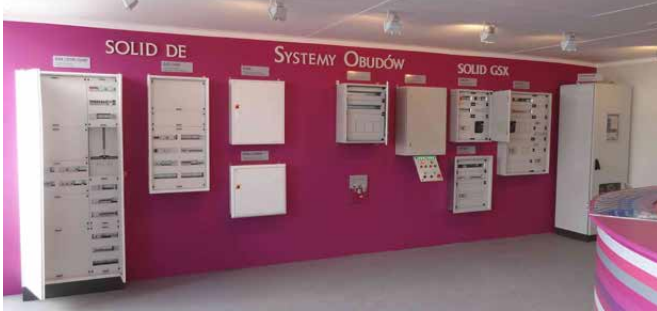
✍ Dejan Pangeršič

Viri: internet, New Nation, BGCCI

Ohišja nizkonapetostnih stikalnih blokov – SOLID GSX

V članku so predstavljena tipsko izdelana ohišja, ki so namenjena za izdelavo različnih nizkonapetostnih stikalnih blokov. V podjetju ETI smo jim zaradi lažje prepoznavnosti nadeli ime Solid GSX. V njih so združeni dolgoletne izkušnje, tehnično in tehnološko znanje ter zahteve najnovejših standardov. Ohišja so v dveh zaščitnih razredih, sistemi ohišij v prvem zaščitnem razredu se imenujejo SOLID GSX, v drugem pa SOLID DE.

Slika 1: Sistemi ohišij SOLID DE in SOLID GSX

Ovisno od tipa in izvedbe imajo ohišja različne stopnje IP-zaščite, od IP41 do IP44 za podometne in nadometne izvedbe Solid GSX, prostostoječe Solid DE do IP55 ter GT-omarice IP65.

Nazivni tok stikalnega bloka je določen s podatki dovodnega stikala in zbiralnic. Zato morajo gabariti izbranega ohišja omogočati vgradnjo ustreznih elementov. Tokovno območje je do 630 A za ohišja s snemljivim montažnim vložkom ter do 4000 A za samostoječe razdelilnike.

Slika 2: Ohišja 4XN160, 4XP160, GT

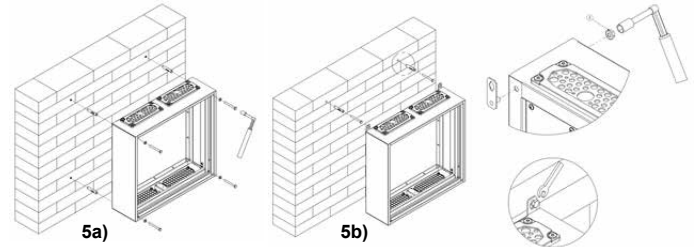
Slika 3: Stensko ohišje 4XN160 2-4

Slika 4: Vgradno ohišje 4XP160 2-4

Lastnosti sistema

Stenska ohišja z globino 160 mm in stopnjo zaščite IP41, IP42 ter IP44 se imenujejo 4XN160.

Slika 5: Stensko ohišje – dva načina montaže: a) neposredno na steno; b) montaža s pomočjo zidnih nosilcev UCH-2

Ohišja 4XN160 imajo standardno stopnjo zaščite IP41, ob uporabi tesnila med hrbtom in ohišjem povečamo stopnjo zaščite na IP42 ter dodatno s tesnilom med vrati in hrbtom na IP44.

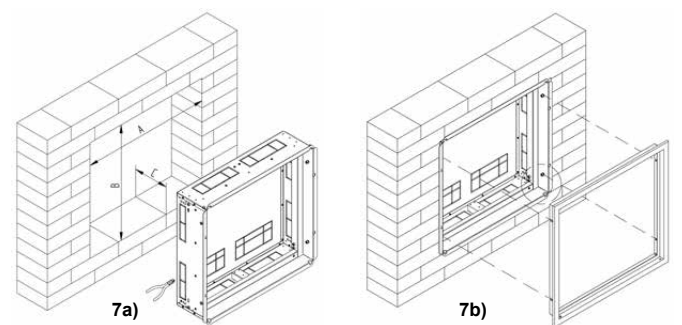

6a)

6b)

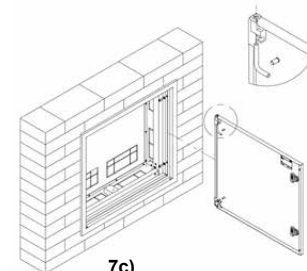
Slika 6: Zatesnitev ohišja: a) zatesnitev hrhta; b) zatesnitev vrat

Vgradna ohišja z globino 160 mm in stopnjo zaščite IP42 in IP44 se imenujejo 4XP160. Ohišja 4XP160 so sestavljena iz kasete KAS160 in okvirja z vrati D4X.

7a)

7b)

7c)

Slika 7: Montaža vgradnega ohišja: a) montaža vgradne zidne kadi; b) montaža okvirja vrat; c) montaža vrat

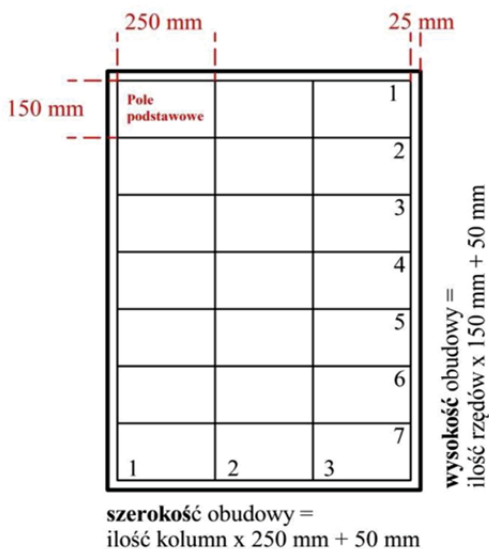
Ohišja 4XP160 imajo standardno stopnjo zaščite IP42, ob uporabi tesnila na vratih pa povečamo stopnjo zaščite na IP44. Za pridobitev ustrezne IP-zaščite je potrebno zatesniti tudi ohišje med okvirjem in steno.

Ohišja so izdelana iz visokokakovostnega praškasto lakiranega jekla debeline 1 mm. Zidna kad vgradnega ohišja je izdelana iz pocinkane pločevine debeline 1 mm. Ohišja so namenjena za nazivne tokove do 250 A. V sklopu opreme kupec prejme: čepke za stenske luknje, set za ozemljitev – matice, podložke, ozemljitvene nalepke, vijake AS-SH 6 x 10 za pritrnitev navpičnih nosilcev WP-A in HR-U, kableske uvodnice, ključavnice s ključi ter navodila za montažo.

Maksimalna obremenitev ohišij 4XP160 in 4XN160, opremljenih z vsemi elementi, ki so potrebni za podporo naprav (WP-A, WP-U, LG-V, TH-S, PM – obtežitev pritrtilnih vijakov AS-SH M 6 x 10), je 125 kg. Maksimalna nosilnost montažne plošče je 40 kg. Maksimalna nosilnost stenskih pritrtilnih nosilcev UCH-2 je 200 kg. Maksimalna obtežitev vrat je 7,5 kg. Stopnja zaščite pred mehanskim udarcem je IK10 (maksimalna).

Serija dimenzij temelji na standardu DIN 43870. Osnovna prekrivna plošča z izrezom za module je široka 250 mm in visoka 150 mm (slika 8). V primarnem polju lahko namestimo 12 modularnih naprav širine 18 mm. Označba primarnega polja je sestavljena iz dveh števil, ločenih s črtico (npr. 1-1); prva številka predstavlja širino, druga pa višino. Ostale velikosti prekrivnih plošč so večkratniki primarnega polja (npr. oznaka 2-3 pomeni širino 500 mm in višino 450 mm).

/opis slike/: Primarno polje

širina ohišja = število stolpcev x 250 mm + 50 mm

višina ohišja = število vrstic x 150 mm + 50 mm

Slika 8: Notranja delitev glede na primarno polje ter zunanje dimenzije stenskega ohišja 4XN160

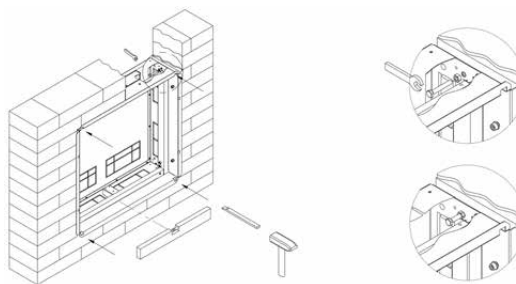
Enak način oznak velja za določanje velikosti ohišij, kaset, okvirjev z vrati, kjer je prva številka število vrstic krat primarno polje, druga pa število stolpcev krat primarno polje.

Na primer ohišje z oznako 4XN160 2-4 ima možnost montaže dveh stolpcev širine 250 mm in 4 vrstic višine 150 mm.

Stenska ohišja 4XN160 in vgradna ohišja 4XP160 so na voljo v dveh širinah montažnega okna 2 in 3 (500 mm in 750 mm) ter v višinah 3, 4, 5, 6, 7 (450 mm, 600 mm, 750 mm, 900 mm, 1050 mm).

Kaseta KAS160 in okvir z vrati D4X

Vgradna ohišja 4XP160 so sestavljena iz kasete KAS160 in okvirja z vrati D4X. Vgradna kasete je opremljena z vijaki in ima luknje za montažo. Pripravljena je tudi za vpeljavo kablov in žic, in sicer od spodaj, zadaj in s strani. V kaseti je okvir, na katerega se montira vložek.

Slika 9: Montaža kasete KAS160 v zid

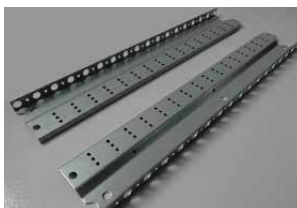

Slika 10: Kaseta KAS160

Po končani montaži se na kaseto z vijaki pritrri okvir z vrati D4X; možna je vertikalna prilagoditev za približno 20 mm. Obstaja možnost nekajodstotnega odklona okvirja od ravnine hrbita, da se izničijo montažne netočnosti pri nameščanju kasete.

Notranji konstrukcijski sistem

V notranjosti ohišja je nameščen montažni vložek, sestavljen iz pokončnih nosilcev WP-A ali WP-U (brez možnosti delitve ohišja – ekonomična različica), pokrovov CP, montažnih plošč PM, montažnih letev TH-S. Plošče in letve TH-S so pritrjene na pokončne nosilce s pomočjo elementov LG-V in LG-V5 z dvema vijakoma, kar daje konstrukciji zelo veliko mehansko trdnost. Za lažjo montažo vodil TH-S, montažnih plošč PM in za pridobitev zelene natezne trdnosti v elementu LG-V se uporablja pritiska matica M5. Plošče in vodila se pritrldijo z metričnimi vijaki.

Slika 11: Pokončni nosilec WP-A

Slika 12: Montažna letva TH-S višine 15 mm

Slika 13: Montažna plošča PM (namenjena za naprave ETI)

Slika 14: Prekrivne plošče za module

Slika 15: Nosilec LG-V (z leve), vijak za pločevino 4,8 x 9,5, nosilec LG-V5 (z desne)

Montažni vložek je odstranljiv, kar olajša »vezanje« naprav v delavnici. Odstranljivi vložek sprva omogoča vgradnjo ohišja, po končani namestitvi pa montažo vseh naprav. Namestitev naprav v ohišju po končanih gradbenih delih odpravlja tveganje, povezano z onesnaženjem naprav z gradbenim prahom in s tem tudi tveganje za poškodbe.

Pomembna prednost sistema je možnost vertikalne delitve ohišij s pomočjo elementa EPW, kar omogoča razdelitev ohišja v enem predelu z zaščitnimi napravami, v drugem predelu pa za kable in ostalo. Nosilec tipa WP-U te možnosti nima (ekonomična različica – brez možnosti prilagajanja globine).

Slika 16: Delitev ohišja na oddelke s pomočjo nosilca EPW

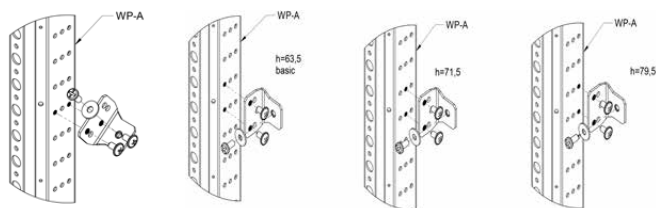

Slika 17: Pritrjevanje nosilcev WP-A na ohišje

Konstrukcija vertikalnega nosilca WP-A omogoča stopenjsko prilagoditev montažnih nosilnih vodil, montažnih plošč in pokrovov. Navpična stopenjska prilagoditev znaša 25 mm, medtem ko prilagoditev/regulacija vdolbine za vodila TH-S ter montažnih plošč PM znaša 8 mm oziroma izmenično 6 mm in 2 mm (zaradi dodatnih lukenj v elementu LG-V). To daje proizvajalcu stikalnih blokov možnost izbire optimalne razdalje med napravami in pokrovi. Prav tako omogoča optimalni prostor za žice, napajalne in izhodne kable.

Na nosilcu WP-A so dodatne luknje za lažjo razporeditev vodil in podpornih plošč. Velikosti teh lukenj sta 150 mm ter 75 mm (slika 18).

Montažna letev TH-S se lahko pritrdi na navpični nosilec WP-A pod kotom približno 51 stopinj v navpičnem odklonu (slika 18). Taka lega vodila omogoča lažji dovod žic na razdelilni blok.

Slika 18: Regulacija nastavitve nosilca LG-V

Hrbet ohišja

Nadometna ohišja imajo hrbet 4XN160, ki je izdelan iz pocinkane jeklene pločevine, pritrjene z vijaki. Hrbet je odstranljiv, kar olajša serviserjem vezanje naprav z v ohišje vstavljenim vložkom.

Zaščitno vezje

Kovinska ohišja 4XN160/4XP160 zagotavljajo kontinuiteto elektronskih povezav zaščitnih vezij preko prevodnih konstrukcijskih delov ohišja. Poleg tega so v notranjem okvirju ohišja varjene matice M6 (8 kosov), ki hkrati služijo tudi za pritrditev vertikalnega nosilca (WP-A/WP-U) ter priključitev zaščitnega kabla.

Zunanji zaščitni kabel se lahko priključi na glavni terminal, ki ga montira proizvajalec stikalnega bloka (glavni terminal PE, distribucijski blok PE), ali neposredno na navedene matice M6 (DIN912, vijak tipa AS-SH 6 x 10).

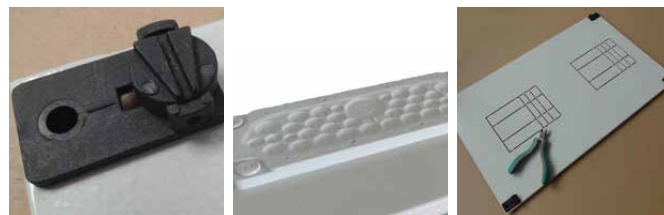

Slika 19: Priklučitev ozemljitvenega kabla

V primeru priključitve zunanjega ozemljitvenega kabla s pomočjo glavne letve PE/distribucijskega bloka PE je treba dodatno povezati letev/blok z navedenimi maticami M6. Pri nameščanju električne opreme na vratih ohišja je treba uporabiti zaščitni kabel (LPE-6, št. kat. 001102177) po priključitvi vrat na ohišje. V ta namen so tako na hrbtni strani ohišja kot tudi na vratih privarjeni galvanizirani bakreni zatiči M 6 x 12.

Druge značilnosti sistema ohišij 4XN160/4XP160

Druge prednosti sistema so: pokrovi naprav z izrezi in prilagoditvijo za naprave, perforirane montažne plošče za izdelke ETI, hitra montaža pokrovov, visokokakovostne kabelske prirobnice za žice in kable.

Slika 20: Ploščica zapaha, kabelske prirobnice, prekrivne plošče

Montažni vložki za ohišja GT

Za ohišja GT so na voljo posebni ročajji UW-GT (slika 21), ki omogočajo montažo vložkov z opremo. Ročajji UW-GT so namenjeni za ohišja globine od 150 do 400 mm. Ročajji se lahko namestijo, če je znotraj vgrajena montažna plošča ali tudi če ni. Ohišja GT ne omogočajo navpične delitve z razdelilnim EPW-nosilcem.

Pri ohišjih GT z dimenzijami v skladu s standardom DIN 43870 se lahko vgradijo vložki, primerljivi s serijo ohišij 4XN160/4XN160. Oblikovani so tudi notranji montažni elementi, prilagojeni preostalim dimenzijam ohišij GT.

Slika 21: Način montaže vložkov za ohišja GT

Notranji konstrukcijski sistem je zasnovan tako, da omogoča namestitve enakega vložka tako v ohišjih GT, 4XN160, 4XP160 (slika 21) kot tudi v preostalih ohišjih sistema SOLID GSX, ki niso obravnavana v tem članku.

Zaključek

Vse navedene značilnosti združujejo veliko fleksibilnost in funkcionalnost ohišij ter vplivajo na skrajšanje časa, potrebnega za montažo.

Vsestranskost vložkov v smislu dimenzij, ponovljive dimenzije montažnih oken v ohišjih, ne glede na stopnjo IP zaščite in globino, omogoča, da se lahko isti vložek vgradi v različna ohišja, kar ima dodatno prednost v zmanjšanju stroškov skladiščenja zaradi manjšega števila različnih postavk.

Ohišja Solid GSX so izdelana skladno z zahtevami trenutnih standardov in smernic na tem področju. Spodaj so naštetih samo nekateri od njih:

- SIST EN 60439-1:2000, 2004: Sestavi nizkonapetostnih stikalnih in krmilnih naprav – 1. del: Tipsko preskušeni in delno tipsko preskušeni sestavi;
- SIST EN 60439-3:1998: Sestavi nizkonapetostnih stikalnih in krmilnih naprav – 3. del: Posebne zahteve za sestave nizkonapetostnih stikalnih naprav, predvidene za vgraditev na mestih, do katerih imajo dostop nestrokovne osebe – Razdelilniki;
- SIST EN 62208:2004: Prazna ohišja za nizkonapetostne stikalne bloke – Splošne zahteve.

Vsa ohišja izpolnjujejo zahteve direktive RoHS (ang. Restriction of Hazardous Substances). Namen uvajanja direktive RoHS je bil zmanjšati količino za okolje nevarnih snovi iz električnih in elektronskih odpadkov.

✍ Projektni vodja

Konstruktor sistema SOLID GSX, Inž. Paweł Piróg

✍ Produktni vodja

Podpora programa Solid GSX, Matjaž Bobnar, univ. dipl. inž.

Sejmi

Sejmi v Sloveniji 2015

Sejmov, ki bi nam bili pisani na kožo, v Sloveniji ni ravno veliko. Trg je pač majhen, nekateri sejmi potekajo vsako drugo leto, v primerjavi z mednarodnimi sejmi v tujini je tudi manj obiskovalcev itd. Vendar vseeno, smo slovenski proizvajalec in je prav, da se udeležimo tistih, ki pa vendarle so primerni za nas. Na ta način širimo prepoznavnost naše blagovne znamke, na enem kraju predstavimo širši javnosti naše izdelke, novosti, se družimo z obstoječimi in potencialnimi poslovnimi partnerji ...

Sejem Energetika v Celju, na katerem smo že razstavljali, poteka vsako drugo leto, tako da letos tega sejma ne bo. Smo se pa v tem letu že udeležili sejma IFAM, in sicer v povezavi z našim poslovnim partnerjem v Sloveniji – Elektronabavo. Njegova predstavitev poteka na takšen način, da povabi k sodelovanju svoje dobavitelje, za katere je ta sejem primeren. Tako tudi mi z njim sodelujemo že več let in moram reči, da uspešno. Vsak dobavitelj ima na voljo določeno oz. dogovorjeno število kvadratnih metrov, na katerih predstavi svoje izdelke. Mi smo letos predstavljali glavne novosti tega leta oz. izdelke, ki jih želimo promovirati oz. povečati njihovo prodajo.

Eden izmed pomembnejših dogodkov, ki poteka vsako leto v marcu, so Kotnikovi dnevi v Radencih. Dogodek organizira Elektrotehniško društvo Maribor, letos pa potekajo že 36. dnevi. Namenjeni niso zgolj predstavitvi izdelkov, navezovanju novih poslovnih stikov in pridobivanju novih poslovnih partnerjev, ampak dajejo tudi velik poudarek izobraževanju s področja močnostne elektrotehnike in sodobnih električnih inštalacij. Vsako leto z referati sodelujejo tudi naši produktni vodje. Poleg že navedenih referatov pa vedno predstavimo tudi svoje izdelke. Dogodek je kombinacija izobraževanja in sejma in je vsako leto dobro obiskan.

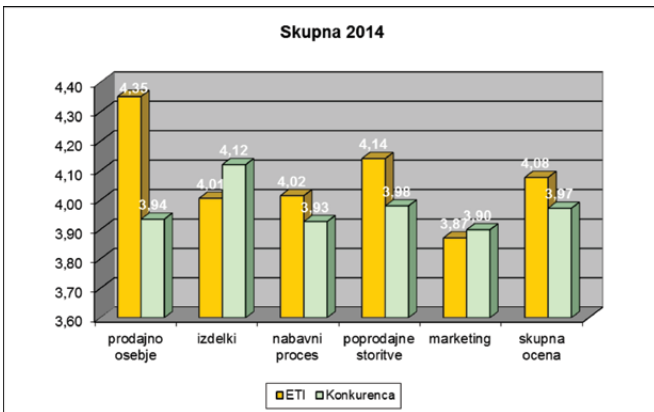
Poleg sejmov, ki se jih udeležujemo doma ali po svetu, pa organiziramo tudi izobraževanja oz. srečanja za ciljne skupine, kot so projektanti, inštalaterji ... Namen teh srečanj je podoben kot pri sejmih, le da so aktivnosti bolj ciljno usmerjene in prilagojene ciljnim skupinam. Sicer je večji poudarek na izobraževanju, kljub temu pa ne gre zanemariti pomembnosti predstavitve prodajnega programa. Iz izkušnje vemo, da različni trgi potrebujejo različne načine trženja, in temu primerno prilagajamo tudi sejemске predstavitve. Kar je uspešno na zahodnem delu sveta, ni nujno dobro na vzhodu, ali pa obratno. Vedno pa so predstavitve narejene v skladu s celotno grafično podobo ETI, ki nas spremlja že vrsto let. Naša magenta oz. ciklamna barva v kombinaciji s sivo je postala na nek način tudi razpoznavni znak ETI.

✍ Melita Klemen

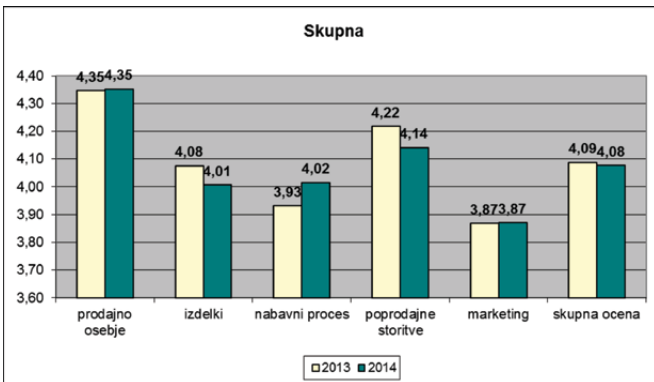

Analiza zadovoljstva kupcev koncerna ETI

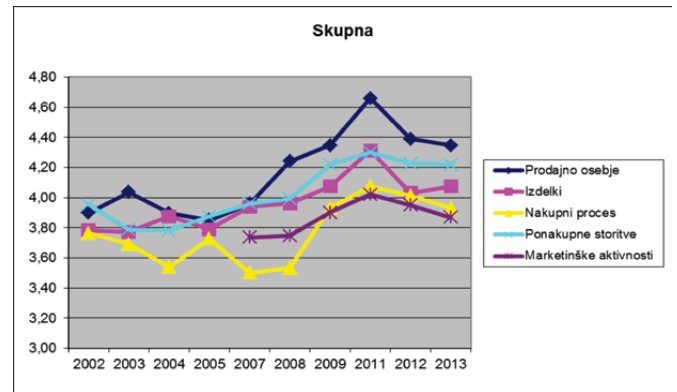
V februarju in marcu smo izvedli raziskavo zadovoljstva naših kupcev za leto 2014. Ponovno smo podrli rekord v odzivnosti, saj je naš vprašalnik izpolnilo 352 različnih podjetij. Tudi letos so kupci ETI na splošno ocenili boljše od konkurence, pri čemer je bilo najbolje ocenjeno naše prodajno osebje. Konkurenca pa je najvišjo oceno prejela na področju izdelkov, kjer je bila tudi za desetino ocene boljša od ETI-ja. V primerjavi z letom prej so ETI-jeve ocene sicer na relativno enaki ravni, so nas pa letos kupci nagradili z zvišanjem ocene nabavnega procesa, med drugim na področju razpoložljivosti izdelkov in pravočasnosti dobav. Velika večina naših kupcev tudi ocenjuje, da se je ETI v preteklem letu izboljšal, in bi ga bili pripravljeni priporočiti svojim poslovnim partnerjem.

Zgornji grafikon prikazuje povprečne ocene vseh ETI-jevih kupcev v primerjavi s konkurenco. ETI tako kot lani najvišje ocene prejema za prodajno osebje, najslabše pa se je v primerjavi s konkurenco odrezal na področju izdelkov.

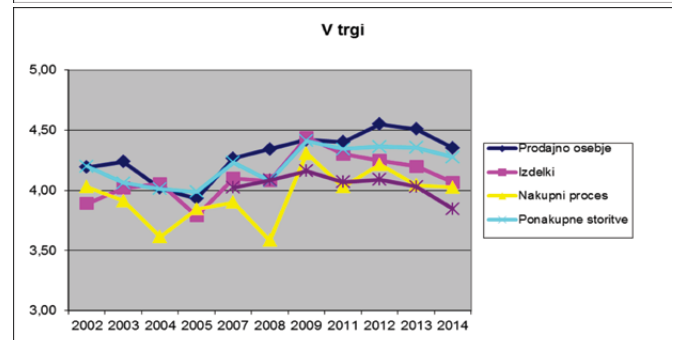
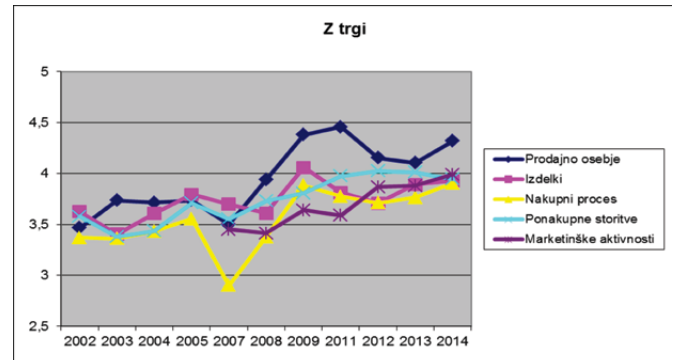
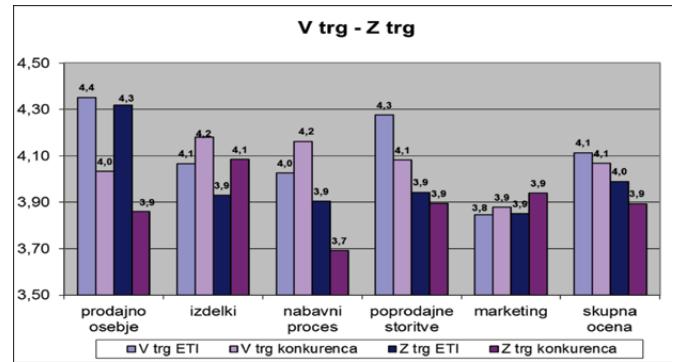
V primerjavi z letom 2013 lahko opazimo, da so kupci bolj zadovoljni s procesom nabave v ETI-ju, slabše pa smo se odrezali na področju poprodajnih storitev in izdelkov. V obdobju 12 let tako v vseh kategorijah beležimo trend rasti ocen, ki je najbolj očiten pri prodajnem osebju (0,45 ocene) ter najmanj pri marketinških aktivnostih (ki pa se merijo šele od leta 2007, na nekaterih trgih celo šele od 2009).

PRIMERJAVA S KONKURENCO PO POSAMEZNIH TRŽNIH PODROČJIH

ETI je na treh od petih tržnih področij prejel boljše splošne ocene kot konkurenca. Najvišje ocene smo v povprečju prejeli na tržnem področju Balkana, razlika med našo oceno in oceno konkurence pa je bila največja na trgu vzhodne Evrope.

Ocene kupcev na vzhodnih in zahodnih trgih se že tradicionalno razlikujejo in tudi v letu 2014 so bili kupci z zahodnih trgov povprečno bolj kritični, tako do ETI-ja kot tudi do konkurence.

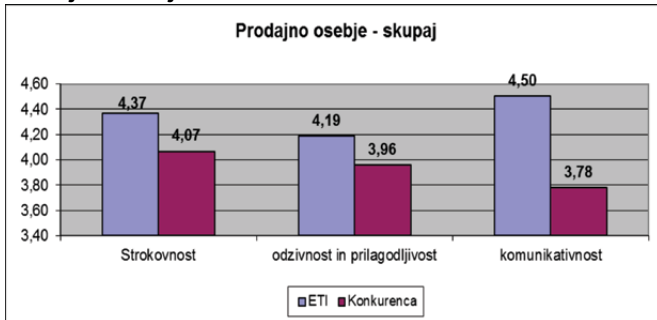

Po drugi strani pa zadnja tri leta ravno na zahodnih trgih zaznavamo pozitiven trend zvišanja ocen, medtem ko ocene ETI-ja na vzhodnih trgih počasi padajo. Pri tem pa je potrebno opozoriti, da smo ravno v teh letih začeli podrobneje spremljati mnenja partnerjev na trgih naših »mlajših« hčerinskih družb (ki se tam tudi šele dobro uveljavljajo) in zato moramo pri spremljanju tega trenda upoštevati pomembno spremembo vzorca.

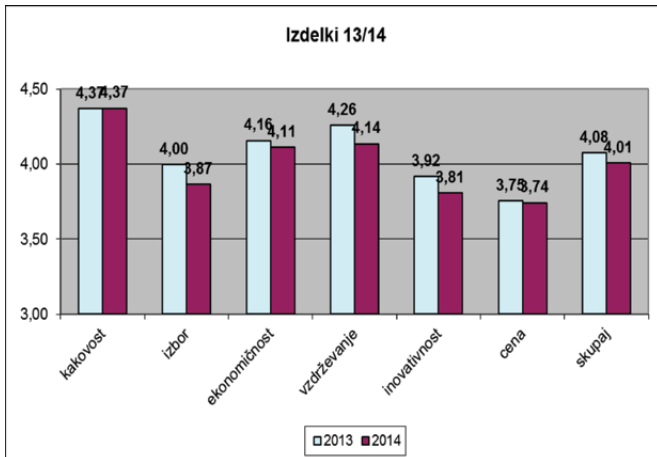
PRIMERJAVA S KONKURENCO PO POSAMEZNIH SKLOPIH

Prodajno osebje

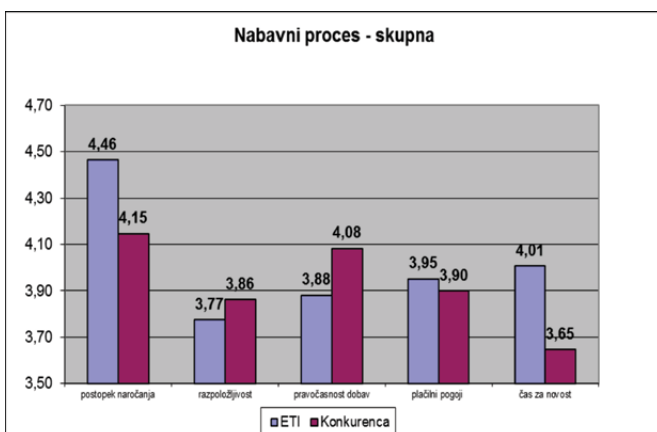

Prodajno osebje ETI-ja že tradicionalno prednjači pred konkurenco, v primerjavi z letom 2013 smo razliko še povečali, saj so ocene konkurence v prav vseh podkategorijah padle.

Izdelki

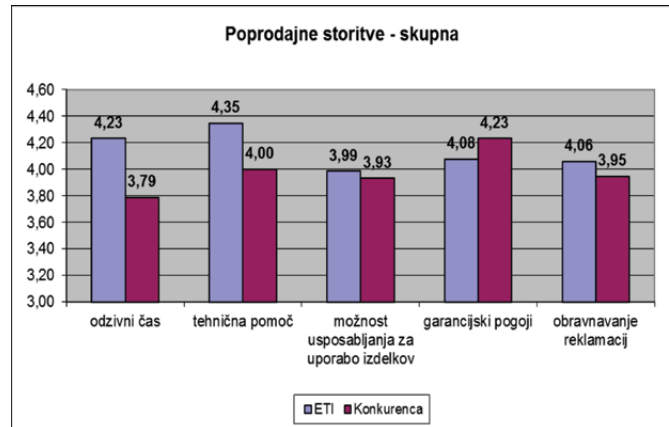
Pri oceni izdelkov so bili kupci bolj kritični glede raznolikosti izbora izdelkov, pri kateri je ocena padla tako ETI-ju kot tudi konkurenci. To pomeni, da je sodobni kupec dobro informiran in zahteva vedno več in boljše izdelke. Naši kupci v našem asortimentu najpogosteje pogrešajo soft starterje, frekvenčne pretvornike, samostoječe omare ter večji izbor kovinskih omar.

Nabavni proces

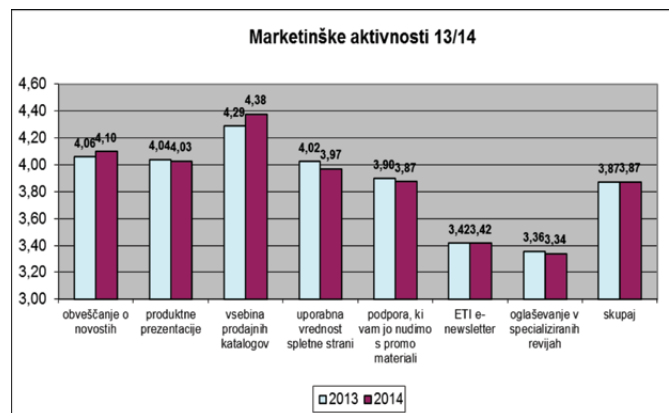
Pri nabavnem procesu smo po nekajletnem trendu padanja ocen končno uspeli obrniti situacijo. ETI se je po mnenju kupcev odrezal bolje od leta poprej na vseh področjih razen plačilnih pogojev, konkurenca pa je največji padec ocene zabeležila pri razpoložljivosti izdelkov, hkrati pa izboljšala oceno pravočasnosti dobav.

Poprodajne storitve

Kljub relativnemu padcu ocene v primerjavi s prejšnjimi leti ostaja ETI na področju poprodajnih storitev v prednosti pred konkurenco. Kupci so predvsem zadovoljni z našim odzivnim časom ter tehnično pomočjo, ki jim jo nudimo.

Marketinška dejavnost

ETI je v preteklem letu prejel relativno podobne ocene kot v letu 2013, vendar smo kljub temu zaostali za konkurenco, ki so se ji v navedenem obdobju povišale vse ocene, razen podpore s promocijskimi materiali. ETI bo tako moral v tem letu več pozornosti nameniti vsebinam, dostopnim na naši spletni strani, ter distribuiranju teh vsebin. Prav tako bomo v letu 2015 morali organizirati več dodatnih izobraževanj naših kupcev, saj je željo po tem izrazila skoraj polovica anketirancev, in jim pripraviti dodatne materiale, s katerimi bodo lahko naprej informirali svoje partnerje. Vsekakor pa je to pozitivna informacija, ki kaže, da naši partnerji hočejo vedeti več o naših izdelkih in rešitvah, da jih bodo lahko kakovostno uporabili ali predstavili svojim partnerjem in tako omogočili uspešno rast in nadaljnji razvoj, tako njihov kot tudi naš.

Sabina Pešec

Predstavitve nove čistilno-zlagalne naprave za podstavke termostata 521.009

V ETI Steatitu v Kamniku že več kot 10 let aktivno delamo na področju avtomatizacije proizvodnje. Na začetku so se tega lotili zunanji izvajalci, kar nam ni prineslo zelenih rezultatov. Največja težava je bilo servisiranje naprav, ki so bile konstrukcijsko precej zahtevne. Na podlagi teh izkušenj smo začeli lastno konstrukcijo preprostejših in cenovno ugodnejših naprav. S tem smo rešili težave s servisiranjem, saj so nam naprave bolj domače. Glede programske opreme naprav se v zadnjem času vse bolj obračamo na ETI Proplast, ki nam s svojo strokovnostjo in hitro odzivnostjo nudi visoko kakovost storitev.

Zadnja iz serije je čistilno-zlagalna naprava za osnovo termostata 897 801. Pri zasnovi naprave je treba najprej zagotoviti, da bo naprava delala z ustrezno hitrostjo glede na cikel stiskalnice. V našem primeru je to 21 izdelkov na minuto. Izdelki, ki potujejo po transportnem traku iz stiskalnice, imajo tehnološke ostanke (grod), ki jih je treba odstraniti. V ta namen je na napravi nameščen sistem vrtljivih ščetk in ščetk, ki se premo gibajo (slika 1). Zelo pomembno je, da se prah in majhni delci, ki nastanejo v tem procesu, odstranijo z osnov. Odstranjevanje prahu in manjših delcev poteka v odsesovalnem sistemu. Če izdelki niso ustrezno očiščeni, lahko pri montaži kovinskih delov prihaja do zastojev, lahko pa termostati funkcijsko niso ustrezni. Ko so osnove očiščene, sledi zlaganje osnov na plošče. Zložene morajo biti tako, da se med procesom odžiga v komorni peči ne deformirajo oziroma se ne zlepijo skupaj. Ker so osnove tanke, zložene pa morajo biti pokončno, jih je potrebno založiti s kvadratnimi palicami (slika 2). Sistem dodajanja palic smo delno povzeli iz predhodnih naprav. Kot bistvene so se pokazale spremembe pri dodajanju palic iz zalgovnika, v katerem je 60 palic (slika 3), kar zadošča za približno 3,5 ure delovanja naprave brez dodatnega polnjenja zalgovnika. Ta sistem dodajanja palic se je zelo dobro izkazal, saj zastoj pri dodajanju palic skoraj ni. Splošni odzivi na delovanje naprave v proizvodnji so zelo pozitivni, kar je velika spodbuda za naše nadaljnje delo.

Naprava nam zagotavlja tudi večjo produktivnost in manjšo fizično obremenitev delavke, ki upravlja stiskalnico in napravo. S to napravo prihranimo 700 norma ur na leto. Stroški izdelave naprave so znašali 15.000 evrov.

✍ Janez Sveti

24.02.2017

RECERTIFIKACIJA SISTEMA RAVNANJE Z OKOLJEM V SKLADU S STANDARDOM ISO 14001 ZA DRUŽBI ETI d.d. IN ETI PROPLAST d.o.o.

odnos do OKOLJA
odnos do PRIHODNOSTI

Družbi ETI in ETI PROPLAST se zavedata, da s svojo dejavnostjo na najrazličnejše načine vplivamo na okolje. Da bi bili ti vplivi ne samo v zakonskih, ampak tudi zelenih okvirih, redno prepoznavamo, spremljamo, vrednotimo, analiziramo in izvajamo ukrepe za izboljševanje. Pri razvoju poslovnih procesov ter novih izdelkov in storitev dosledno upoštevamo vse okoljske predpise. Pri tem nam pomaga tudi vpeljeni sistem varovanja okolja po standardu ISO 14001, ki ga imamo certificiranega v družbi ETI na lokacijah v Izlakah, Kamniku in Trbovljah in v družbi ETI PROPLAST. V druge proizvodne družbe koncerna zahteve standarda vpeljujemo preko stalnih aktivnosti.

V koncernu varovanju okolja posvečamo veliko pozornosti, kar se odraža v nenehni skrbi za izboljšanje delovnega in naravnega okolja v skladu z zakonodajnimi zahtevami in poslovno politiko družbe. Okoljsko poslovanje spremljamo z okoljskimi kazalci za naslednja specifična področja: emisije snovi v zrak, emisije snovi v vode, poraba energije in naravnih virov, ravnanje z odpadki in nevarnimi snovmi.

RAZLOGI ZA VARSTVO OKOLJA V PODJETJU

Ob recertifikaciji sistema ravnanja z okoljem, ki bo letos potekala 7. in 8. maja skupaj z recertifikacijo sistema ISO 9001, bi vam radi predstavili pomembne okoljske cilje, ki smo jih izvedli v družbah ETI in ETI PROPLAST.

BISTVENI MEJNIKI V RAZVOJU VARSTVA OKOLJA V DRUŽBAH ETI IN ETI PROPLAST

Najpomembnejši mejnik v razvoju varstva okolja v družbah ETI in ETI PROPLAST je pridobitev standarda ISO 14001 v letu 2000. Sicer pa sta se družbi ETI in ETI PROPLAST že pred tem obdobjem dosti ukvarjali z izboljševanjem delovnega in zunanjega okolja.

GLAVNI DOSEŽKI PRI IZBOLJŠANJU OKOLJA – **zeleno**

VARSTVO VODA

- 1. Izboljšanje kakovosti tehnološke odpadne vode
  - Izgradnja prve ČN Keramika, 1987
  - Zagon ČN Galvana, 1989
  - Izvedba zaprtih sistemov tehnoloških vod iz proizvodnje priprave mas, 1998–2006
  - Zaprtje ČN Galvana, 2002
  - Gradnja nove ČN ETI za tehnološke in biološke odpadne vode, 2004–2006

Z izgradnjo »Industrijske ČN ETI« smo zmanjšali obremenitev potoka Medija s suspendiranimi delci, BPK5, KPK ... za več kot 90 %, zmanjšali porabo vode in

POMEMBNI OKOLJSKI VIDIKI (v družbah ETI in ETI PROPLAST, ki vplivajo na onesnaževanje okolja)

	<p>EMISIJE V ZRAK</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prah • Dimni plini • Hlapi • Toplota • Hrup • Možnost požara in eksplozije
	<p>EMISIJE V VODO</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odplake iz keramike • Komunalne odplake • Možnost razlitja nevarnih snovi (kemikalije)
	<p>NASTAJANJE ODPADKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odpadki (odpadna žgana keramika, odpadna zmes pred žganjem, mulj iz čistilne naprave (ČN) ETI, odpadne varovalke, kovine, papir, plastika, les) • Komunalni odpadki (mešani, ločeno zbrane frakcije komunalnih odpadkov – odpadna embalaža) • Nevarni odpadki (olja, emulzije, odpadna topila, embalaža nevarnih snovi, mastne-onesnažene krpe in absorberji, odpadni akumulatorji, odpadne baterije, odpadna električna in elektronska oprema, odpadne fluorescentne žarnice)
	<p>PORABA NARAVNIH VIROV</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poraba energije (zemeljski plin, elektrika, komprimiran zrak, voda) • Poraba surovin za keramiko

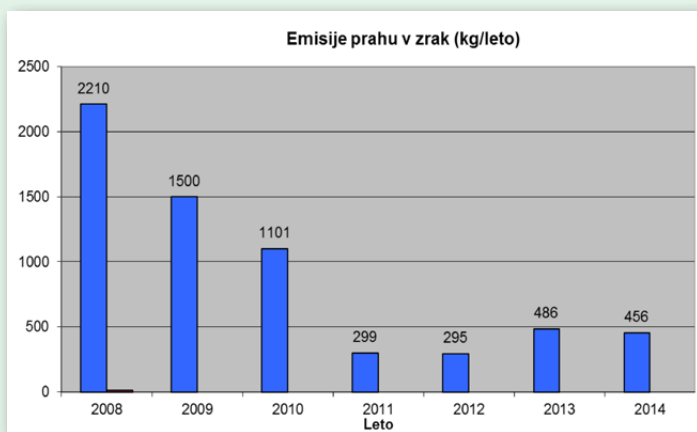
minimizirali količino odpadkov.

- Zmanjšanje količine tehnološke odpadne vode
  - Izgradnja kolektorja za tehnološke odpadne vode iz keramike (zmanjšanje tehnološke odpadne vode za približno trikrat), 1987–1991
  - Zaprtje ČN Galvana (zmanjšanje porabe tehnološke vode za 20 m³/dan)
  - Zaprti sistemi tehnoloških vod v TK (minimiziranje pri pripravi mase, surova proizvodnja), 1998–2006
  - Izgradnja zaprtega sistema brusilničnih odpadnih vod (prihranek pitne vode na nivoju celotnega ETI približno 30 %), 2005–2006

VARSTVO ZRAKA

- Izgradnja sušilno razpršilnega stolpa z mokrim filtrom, 1976
- Izgradnja odpraševalnih sistemov s suhimi filtri, 1993–2005
- Nove peči za žganje keramike z napravami za dodatno zgorevanje dimnih plinov, 1999–2011
- Odstranitev peči Prins in dograditev dodatnega zgorevanja na peči Bosio 1 v Kamniku, 2012
- Vzpostavitev/izboljšava sistema za nadzor emisij pri komornih pečeh, 2012
- Zaprti sistem za razmaščevanje kovinskih polizdelkov, 2002
- Izgradnja novega sušilno razpršilnega stolpa s suhim filtrom, 2006
- Zamenjava mokrega filtra s suhim filtrom pri sušilno razpršilnem stolpu SRS1, avgust 2010

Z zamenjavo filtra je družba ETI na lokaciji v Izlakah zmanjšala emisijske koncentracije vsega prahu v zrak s prejšnjih 50 mg/m³ na zdajšnjih manj kot 10 mg/m³. V enaki meri so se zmanjšale letne emisije vsega prahu.

- Zamenjava alkoholne pralne linije z vodno pralno linijo na relejih FI, december 2012

RAVNANJE Z ODPADKI

- Pričetek ločenega zbiranja kovinskih odpadkov, druga polovica 80-ih let
- Odstranitev vseh PCB-jev, 1999
- Uvedba sistema za ločeno zbiranje in pravilno odstranjevanje nevarnih odpadkov, 1999
- Veliko zmanjšanje količine nevarnih odpadkov (zaprtje galvane Izlake), 2002
- Pričetek ločenega zbiranja frakcij komunalnih odpadkov (pisarniški papir, raztegljiva folija, fluorescentne žarnice ...), 2002–2006

- Investicija v ČN ETI (zmanjšanje odpadnega keramičnega mulja za približno 65 %), 2006
- Vračanje prahu iz suhega filtra pri SRS1 nazaj v stolp (zmanjšanje odpadnega filtrirnega mulja za več kot 50 %), februar 2012

HRUP

- Izgradnja protihrupne zaščite za ventilatorje, 2002

ENERGETIKA

- Prehod na 20-kilovoltni sistem dovoda električne energije, 2003
- Izgradnja novih peči za žganje keramike (20-odstotni prihranek energije), 1999–2011
- Posodobitev kompresorske postaje (znižanje izgub za 10 %), 2006
- Postopna zamenjava starih plošč iz SiC v Kamniku z novimi, tanjšimi iz RSiC (manjša poraba energije)
- Vgradnja varčne razsvetljave, 2012–2013
- Izkoriščanje odpadne toplote Sušilno razpršilni stolp D1000

IZREDNE RAZMERE

- Ukinitve uporabe propan-butana (odstranitev skladišča za propan-butan), 2002–2006
- Prehod na čisti zemeljski plin, 2003
- Investicija v Transformatorsko postajo ETI Trbovlje, 2003
- Izgradnja zunanega hidrantnega sistema, 1987
- Adaptacija sistema za zagotavljanje požarne vode in dvig tlaka v notranjem hidrantnem sistemu, 2007

Izpolnjevanje zakonskih in drugih zahtev

Na osnovi spremljanja zakonskih (na področju emisij v vode, emisij v zrak, odpadkov, hrupa, embalaže, kemikalij, energentov, graditve objektov ter varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami) in drugih zahtev s področja varstva okolja, skrbnega okoljskega pregleda delovanja družbe, rezultatov okoljskih monitoringov in spremljajoče dokumentacije ter rezultatov inšpekcijskih pregledov ocenjujemo, da je delovanje družb ETI d.d. in ETI PROPLAST d.o.o. skladno z zakonskimi in drugimi zahtevami standarda ISO 14001.

Posebej poudarjamo, da spoštujemo vse z zakonom določene mejne vrednosti za naslednja področja okolja, ki so specifično določena za našo dejavnost: odpadne vode, emisije v zrak ter hrup. Za druga prej naštet področja mejne vrednosti niso predpisane.

Opozorili bi vas tudi na dejavnike, ki so pomembni za uspešno in učinkovito delovanje sistema varovanja okolja.

Na to lahko vpliva vsak od nas in tako doda kamenček v mozaik boljšega delovnega in zunanega okolja.

Obvladovanje delovanja**Ravnanje z odpadki****Kaj lahko sami storimo za zmanjšanje količine komunalnih odpadkov?**

Na **zmanjševanje količine** komunalnih odpadkov lahko vpliva vsak posameznik, predvsem z **odgovornejšim ravnanjem** z odpadki. Potrošnik lahko kupuje izdelke v embalaži za večkra-

tno uporabo, izbira izdelke z malo odpadne embalaže, izdelke, ki jih več ne rabi, pa podari. Pomembno je tudi, da odpadke pravilno odlagamo in ločujemo ter da jih **ne odlagamo** na mesta, ki temu niso namenjena, na primer v gozdove ali struge rek.

V družbah ETI d.d. in ETI PROPLAST d.o.o. postopno vpeljujejo nadgradnjo ločenega zbiranja odpadkov tudi v proizvodnih prostorih.

Namestitev košev za ločeno zbiranje odpadne embalaže in mešanih komunalnih odpadkov v proizvodnji

Z DOSLEDNIM LOČEVANJEM ODPADNE EMBALAŽE IN MEŠANIH KOMUNALNIH ODPADKOV BOMO ZMANJŠALI:

- količine odpadkov,
- stroške ravnanja z odpadki,
- onesnaževanje okolja,
- porabo naravnih virov.

Sami smo odgovorni za svoje odpadke!

Komuniciranje

Izredni dogodki

Poznavanje ukrepov v primeru izrednih razmer je bistvenega pomena za preprečevanje večjih ekoloških nesreč.

Družbi skrbita za poznavanje ukrepov z rednimi izobraževanji in treningi.

Družbi ETI in ETI PROPLAST se nahajata ob robu naselja Izlake. Tik ob tovarni teče **potok Medija** s še vedno pestrimi rastlinami in živalmi.

Družba ima urejen sistem varovanja okolja, tako da z rednim delovanjem ne onesnažuje okolja preko normalnih meja oz. ne škoduje ekosistemu. Vendar pa obstaja nevarnost, da bi z nenadnimi, enkratnimi izrednimi dogodki nastale hujše ekološke nesreče. Eden od takih primerov je npr. razlitje naftnih derivatov v podtalnico.

V tovarni dnevno uporabljamo, prevažamo, pretakamo oz. kako drugače ravnamo z naftnimi derivati, kot so razna mazalna, hidravlična, motorna, plinska olja itd. Nesreča bi lahko nastala v katerikoli od teh faz. Tako lahko pride npr. do izpusta olja iz delovnih naprav, iz posod za hranjenje, transportnih naprav (viličar, kamion), do poškodb posod med transportom itd. Zato je treba delo opravljati previdno, pozorno in po predpisanih navodilih. Sode z naftnimi derivati je obvezno treba hraniti na lovilnih posodah. Vedeti moramo, da lahko zgolj liter razlitega olja onesnaži milijon litrov vode.

Če pride do razlitja naftnih derivatov, moramo ukrepati hitro in v skladu z navodili. **Navodila so nameščena na mestih hranjenja tekočin oz. na ekoloških točkah, kjer so shranjena absorpcijska sredstva.** Osnovni namen ukrepanja je, da se prepreči iztok naftnih derivatov v kanale in naprej v potok oz. pronicanje olja v zemljo in podtalnico.

Splošna navodila za ukrepanje so:

1. preprečiti nadaljevanje iztekanja tekočine (zapreti ventil, posodo, prestaviti posodo itd.),
2. s črevi omejiti širjenje razlite tekočine,
3. če je v bližini jašek, je treba rešetko pokriti s tesnilnim pokrovom,
4. z absorpcijskim praškom prekriti madež,
5. s pivniki popivnati madeže,
6. **V PRIMERU EKOLOŠKIH NESREČ** (kot so požar, razlitja olj in drugih nevarnih kemikalij) **MORA VSAK ZAPOSLENI na lokaciji v Izlakah OBVESTITI VRATARJA (int. št. 9 ali 431), na lokacijah v Trbovljah in Kamniku pa ustno obvestiti neposrednega vodjo;**
7. odstraniti prepojena absorpcijska sredstva v predpisano posodo (odpadni absorberji).

Pri delu je treba uporabljati osebna zaščitna sredstva (gumijaste rokavice, zaščitne čevlje ali škornje).

Ekološke točke se nahajajo na vseh mestih, kjer obstaja večje tveganje razlitja nevarnih snovi.

Da bi v primeru razlitja vsak zaposleni lahko čim hitreje in pravilno posredoval, je treba vedeti za mesta, kjer se absorpcijska sredstva nahajajo. Zato naj si ta mesta vsi zaposleni, ki zanje mogoče še ne vedo, čim prej ogledajo.

Na ekološki točki se nahaja prevozna posoda oz. plastična posoda s praškastim absorberjem, absorpcijskimi črevi, pivniki, v nekaterih primerih tudi lopata, metla in tekočina za čiščenje.

EKOLOŠKI ZABOJNIK

EKOLOŠKI SOD S PIVNIKI IN ČREVI, TESNILNI POKROV ZA JAŠEK

ČREVA

PIVNIKI

ČISTILO

Absorberji so ob pravočasnem in pravilnem posredovanju zelo učinkoviti in lahko preprečijo hujšo ekološko nesrečo, ki bi nastala v primeru razlitja naftnih derivatov.

Predloge lahko napišete v LN v aplikaciji DC – Inovacije – EKO predlogi, svojim nadrejenim ali preko obrazca "Spravšujem, opozarjam, predlagam".

Pripombe, vprašanja in pritožbe naslovite na ► SVDO:

Ani Razpotnik, ekologinja (tel. št.: 425)

Lado Jerin, referent VPD (tel. št.: 421)

Borut Markošek, referent VPD (tel. št.: 426)

✉ Ekologinja
Ani Razpotnik

Šola vodenja ETI: v iskanju odgovorov na vprašanja zakaj, kaj in kako

S Šolo vodenja ETI hitro napredujemo; končali smo že peti modul in na vseh iščemo smisel vsebin, govorimo o vzrokih in posledicah, postavljamo cilje, pripravljamo strategije ... Išče mo odgovore na vprašanja zakaj, kaj in kako.

Vsebinsko modulov Šole vodenja smo zasnovali tako, da so teme med seboj izredno prepletene in se hkrati dopolnjujejo. Na prvem srečanju so se udeleženci ukvarjali s tem, kako zaznavajo sami sebe kot vodjo, kateri so njihovi potenciali in kako jih lahko najučinkoviteje udejanjajo ter kje sami pri sebi še vidijo možnosti za vedenjske izboljšave (modul **Uvod v šolo vodenja**). Na drugem so govorili o tem, kako bi lahko bolj spodbudno delovali na svoje sodelavce (modul **Motivacija in motiviranje**). Na nadaljnjih srečanjih so gradili na teh novih spoznanjih in ugotavljali ter oza-veščali možnosti prerazporejanja časa, ki ga vlagajo v delo (modul **Upravljanje časa**), načina delovanja v timu in vodenja sodelavcev (modul **Vodenje**) ter uva- janja sprememb v organizaciji (modul **Upravljanje sprememb**).

Uvod v šolo vodenja je bil namenjen samospoznavanju. Vemo, da je za vodjo izrednega pomena visoko razvita sposobnost vpogleda vase (introspekcije) in v lastno delovanje, torej zavedanje samega sebe, svojih znanj, sposobnosti, veščin in ne nazadnje čustev. Na podlagi naštetega vodja reagira z vedenjem, ki je lahko bolj ali manj primerno okolju, v katerem deluje, in ljudem, s katerimi sodeluje (vedenje, primerno kontekstu). Bolj ali manj pa je lahko od tega odvisno tudi vedenje sodelavcev. In ko smo z vodji govorili o težavnem vedenju sodelavcev, o tistih, ki jih lahko poimenujemo tudi "trdi orehi", smo prišli do zanimivega spoznanja. Tudi v ETI se je pokazalo (v drugih sredinah je ta fenomen že poznan), da so oblike vedenja, ki jih vodje navajajo kot moteče pri sodelavcih, hkrati enake tistim, ki jih ob pomoči kritične presoje lahko najdejo tudi pri sebi (v lastnem vedenjskem repertoarju). Ob trenju trdih orehov (kot smo na januar-skem modulu imenovali burno debato na temo, kaj lahko vodja stori ob sodelavčevem motečem vedenju) se je izkazalo, kako pomembna sestavina vodenja so komunikacijske in motivacijske veščine. Izpostavljene so bile značilnosti komunikacijskih strategij, še posebej, kdaj je vodja kot komunikator in motivator učinkovit in kdaj ne.

Ključna ugotovitev razprav na to temo je bila, da je učinkovito komuniciranje tisto, pri katerem delujemo kot aktivni sogo- vorniki (četudi "le" z aktivnim poslušanjem) in vedno iščemo različne možnosti in načine izražanja. Ponovno smo se srečali z že na uvodnem modulu pred- stavljenim komunikacijskim modelom, ki nas uči, da vse dogodke v zunanjem svetu sprejemamo skozi filtre, ki so pri vsakem izmed nas drugačni. Vsi imamo vsaj do neke mere različne pretekle izku- šnje, vrednote, prepričanja, motive, upo- rabljamo različni jezik, smo bili različno vzgajani, smo hodili v različne šole, se družimo z različnimi ljudmi ... Vse našte- to predstavlja filtre, ki vplivajo na to, da zunanje dogodke različno razumemo in vsakomur od nas pomenijo nekaj druge- ga. Zato da bi si vodje lahko pomagali v zapletenem svetu komunikacije, so se učili temeljnih komunikacijskih veščin: spremljanja sogovornika, vzpostavljanja dobrega stika in nebesednega ter bese- dnega vodenja.

Udeleženci so se ukvarjali tudi s podro- čjem delovanja skupin, ki je nedvomno zelo zapleteno, kar je že davno tega doumel tudi znameniti psihoanalitik Sig- mund Freud, ki je opozarjal, da razum ni gospodar niti v lastni hiši. Ali drugače: če ne poznamo in ne razumemo samega sebe, kako bomo druge?!

Modul Vodenje smo zaključili s ponov- nim pregledom samoanalize, ki so jo udeleženci izvedli ob začetku šole. Gre za analizo lastnih načinov razmišljanja in motiviranja, ki je udeležence usmerila k primerjavam rezultatov in ugotovitvam, v kolikšni meri so si podobni pa tudi, kako so si različni, kako se dopolnjujejo in po- dobno. Zaključili so z zavedanjem, da vsak prispeva svoj kamenček v skupin- ski mozaik.

Tisti udeleženci, ki so posebej pozorni na povezanost vsebin modulov, so hitro ugotovili, da je poznavanje različnih stilov zaznavanja, ki jih posameznik upo- rablja za razumevanje dogajanja v okolju, za vodjo nenadomestljive vrednosti, ko želi uvajati kakršne koli spremembe v or- ganizaciji. Kot kažejo rezultati samoana- lize, potrebujejo posamezniki za (so)de- lovanje različne kombinacije odgovorov na vprašanja **zakaj, kaj in kako**. Ta vpra- šanja so bila seveda izpostavljena tudi na delavnici o upravljanju sprememb.

Na februarski delavnici z naslovom Upra- vljanje sprememb je bilo predstavljenih nekaj modelov upravljanja sprememb, ki vsak po svoje, v manj ali več korakih bolj ali manj podrobno pojasnjujejo, kako

ravnati, ko želimo uvajati spremembe v organizaciji. Vsi modeli v veliki meri predstavljajo način vodenja sprememb in manj o delu, ki je temu pravzaprav predhoden. To je tisti neizbežni del, ki se osredotoča na menedžerska orodja, metode in prakse, ki se uporabljajo v začetnem delu pristopanja k spremem- bam, v fazi ustvarjanja in zagovarjanja potrebe po spremembah ter načrtovanja izvajanja procesa.

Pomembno sporočilo delavnice je, da obstaja pomembna razlika med upra- vljanjem in vodenjem sprememb. V ta namen smo v program Šole vodenja vključili dve delavnici, vsako s svojo vse- bino. Ti vsebini sta med seboj neločljivo povezani, pa vendar je razlika navadno premalo poudarjana. In morda je preve- liko pripisovanje pomena enemu izmed obeh delov – upravljanju ali vodenju sprememb – eden od ključnih razlogov, zakaj se velika večina poskusov spre- memb v organizacijah žalostno konča.

Kot rečeno, je bila prva delavnica name- njena "tršim vsebinam", in če vsebinsko povežemo s predhodnimi delavnicami, bi lahko rekli, da je bila namenjena iska- nju odgovorov predvsem na dve vpraša- nji: "Zakaj je sprememba potrebna?" in "Kaj natančno je vsebina spremembe?". O uspešnosti delavnice se bomo lahko prepričali dokaj hitro, saj so udeleženci dobili domačo nalogo, pri kateri lahko uporabijo pridobljeno znanje, ga pove- žejo z dosedanjim znanjem in izkušnja- mi ter pripravijo predlog spremembe za izbran študijski primer.

Naslednjo delavnico v času pisanja tega prispevka še pričakujemo. Njena vsebina zajema odgovore na vprašanje "Kako bomo uvajali spremembe?" ali drugače povedano: teme, ki bolje raz- krivajo »mehkejši del«, tj. tistega, ki se osredotoča na ustvarjanje psihološke podlage pripravljenosti na spremembe in obvladovanje morebitnega odpora proti spremembam pri vseh pomembnih deležnikih, vodenje procesa sprememb in zagotavljanje primerne ravni osredo- točenosti, vztrajnosti in motivacije udele- žencev za doseganje načrtovanih ciljev.

Na delavnici bodo vodjem ponujene usmeritve, ki jim bodo pomagale iska- ti odgovore na marsikatero vprašanje, od tega, kaj so gonilne sile (npr. neza- dovoljstvo z obstoječim stanjem), kako obsežne so lahko spremembe (bodisi zadevajo samo mene kot posameznika, organizacijo dela in s tem vse zaposlene

v podjetju bodisi zadevajo hkrati tudi širše družbeno okolje – skupnost, državo, regijo, ves svet ...), do tega, kaj jih lahko zavira in kako te ovire premagati. V veliki meri smo ključ problemov in hkrati rešitev predvsem sami, kot vodje in kot posamezniki, saj je od našega dojemanja, razumevanja, odgovornosti, znanja, sposobnosti biti del tima, celo nevoščljivosti in privoščljivosti (mimogrede – obe lastnosti sta lahko tudi pozitivno izrabljeni in naravnani), do zanikanja, upiranja in ignoriranja pravzaprav odvisno, kako uspešni bomo pri uresničevanju sprememb. Ob obvladovanju na-

šteti problemov je izredno pomembno pravilno načrtovanje uvajanja sprememb – od postavljanja ciljev in definiranja ključnih elementov (vodje, vizija, okolje, komuniciranje, kultura, organiziranost, skupinsko delo) do natančne opredelitve vsakega elementa posebej ter spremljanja doseganja ciljev in ukrepanja ob odklonih od načrtanega. Temeljni gradniki trajne spremenljivosti pa so: vključevanje deležnikov, neprestano vzdrževanje komunikacije z njimi, vztrajnost pri doseganju zastavljenih ciljev in s tem vztrajnost vodij pri realizaciji nalog, usklajenost izvajanja sprememb, konstruktivno

sodelovanje ključnih zaposlenih ter upoštevaje pravila majhnih korakov. Če ne že prej, upamo, da bo po končanem marčevskem modulu utrjeno sledeče prepričanje in zavedanje vodij: »Četudi spremembe ljudje pogosto dojemamo kot nekaj negativnega (tudi zato, ker vplivajo na ustaljene navade, rutino in udobje, ki ga rutina prinaša), je spremembe več kot nujno razumeti predvsem kot vrednoto ter z njimi učinkovito upravljati ter jih primerno voditi.«

✍ Špela Frlec in Rosita Razpotnik

Kaj je počel v 1. četrtnem letu 2015 Svet delavcev ETI d. d.?

V tem času smo imeli dve seji. Prva je bila namenjena volitvam za nov svet delavcev, čigar mandat bo trajal naslednja štiri leta, druga, ki je bila hkrati zadnja seja tega sestava, pa je bila namenjena običajnim temam.

Volitve so bile razpisane za 31. marca, za tiste, ki se jih ta dan ne bi mogli udeležiti, pa so bile razpisane predčasne volitve, in sicer za 26. marca 2015 v kadrovske službi na sedežu družbe na Izlakah.

Kar zadeva kandidature, z veseljem ugotavljamo, da je bilo dovolj kandidatov, tako da izbor ni bil pretežak. Edina izjema je bil oddelek tehnične keramike na Izlakah, kjer so bili prijavljeni le trije kandidati, prav toliko pa se jih voli, kar pomeni, da smo imeli tam zaprto listo.

Volitve so bile uspešno izvedene.

8. Na dan volitev je imelo volilno pravico 849 delavcev. Od tega se je volitev udeležilo 469 delavcev. Volilna komisija je ugotovila, da je bila volilna udeležba **55,2%**, kar pomeni da so volitve, v skladu z 42. členom Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju, **veljavne**.

10. Za člane sveta delavcev so bili izvoljeni kandidati, ki so znotraj volilnih enot dobili največ glasov, in sicer so to:

VOLILNA ENOTA – TP, obrat EI, lokacija Izlake, kjer se voli 5 članov:

1. ROŽMANEC MAJA	85 glasov
2. ROŽMANEC DEJAN	81 glasov
3. METERC SAŠA	77 glasov
4. MEDVED JOŽE	67 glasov
5. SMRKOLJ FRANCI	64 glasov

VOLILNA ENOTA – TP, obrat TK, lokacija Izlake, kjer se volijo 3 člani:

1. PETAUER JELKA	36 glasov
2. FEŠTANJ HELENA	31 glasov
3. KLJUČEVŠEK JOŽE	31 glasov

VOLILNA ENOTA – lokacija Kamnik, ne glede na organizacijo, kjer se voli 1 član:

1. GALIN TANJA	50 glasov

VOLILNA ENOTA – lokacija Trbovlje, ne glede na organizacijo, kjer se voli 1 član:

1. ROZMAN BRANKO	37 glasov

VOLILNA ENOTA – strokovne službe TP Izlake ter ostale službe in področja, lokacija Izlake, kjer se volijo 3 člani:

1. PANGERŠIČ DEJAN	101 glas
2. ODLAZEK HELENA	91 glasov
3. ROZINA JANEZ	58 glasov

Njihov mandat bo trajal štiri leta, začne pa se 14. aprila 2015 s potrditvijo na konstitutivni seji, kjer bodo izvoljeni tudi nov predsednik, podpredsednik in zapisnikar.

Na svoji zadnji seji se je svet delavcev seznanil z rezultati poslovanja lani, s trenutnim stanjem pa tudi s prioritetaми družbe v letošnjem letu, namenjenimi zlasti pridobivanju več naročil.

Predsednik uprave nas je tudi seznanil s predvidenimi tehnološkimi in organizacijskimi spremembami, naš član v nadzornem svetu pa z zadnjo sejo in temami, obravnavanimi na njej.

Predsednica sindikata je v obširnem poročilu predstavila prizadevanja sindikata za organizacijske dogovore, ki bi uredili tako izrabo fonda ur kot tudi delovanje komisije, pooblaščenice za priznavanje pravice do dela samo v dopoldanskem času.

Vodstvu družbe in direktorju PKPS smo se zahvalili za tvorno sodelovanje, novoizvoljenemu svetu delavcev pa vsi skupaj želimo uspešno delo v naslednjem mandatu.

✍ Aleksandra Povhe

Naj športnik ETV 2014

Na lokalni televiziji ETV smo v januarju v športni oddaji Skok v šport še devetih objavili imena športnikov, ki so s svojimi športnimi dosežki zaznamovali leto 2014.

Še prej preletimo, kdo so bili nagrajeni športniki leto poprej. Po izboru komisije za leto 2013 sta naj športnika postala Katja Požun in Miha Halzer, naj športni delavec pa Zvone Pograjc. Lani ste pri glasovanju sodelovali tudi gledalci. Med športniki ste največ glasov namenili Darku Jorgiču, drugo mesto Tilnu Zajcu in tretje Maksu Mausserju. Med športnicami ste na prvo mesto postavili Kajo Strgaršek, na drugo Saro Rozina in na tretje Patricijo Bukovinski.

O kandidatih za naj športnico, naj športnika in naj športnega delavca za leto 2014 v spomin na Braneta Omahneta se je letos izrekla šestčlanska strokovna komisija. Gledalci tokrat niste sodelovali pri izboru. Strokovno komisijo so sestavljali: Jože Premec, Igor Gošte in David Buovski iz vrst televizije ETV ter Tadej Ule, Domen Pocič in Antonio Buovski, dobri poznavalci zasavskega športa.

Za razliko od preteklih izborov smo letos dodali še dve priznanji: posebno priznanje v spomin na Braneta Omahneta in priznanje perspektivni športnik v spomin na Braneta Omahneta. Priznanje in nagrado za perspektivnega športnika je prejel karateist in klobarsar Tadej Kolander iz Trbovelj, posebno priznanje pa je prejel hrastničan Srečko Klenovšek, avtor več knjig o razvoju športa v Hrastniku. Strokovna komisija je laskavi naziv naj športnik ETV v spomin na Braneta Omahneta podelila smučarski skakalki Katji Požun iz Zagorja, med športniki pa se je odločila za

Anžeta Krajnca, nogometaša iz Zagorja. Pri izboru kot pokrovitelj že vrsto let sodeluje tudi ETI, ki podeljuje praktično nagrado za naj športnega delavca v spomin na Braneta Omahneta. Strokovna komisija se je soglasno odločila, da si je priznanje in praktično nagrado ETI več kot zaslužil Igor Grčar iz Zagorja. Igor Grčar že več kot tri desetletja vodi zasavske trim lige v malem nogometu. Odrca se mnogim stvarim v življenju, da lahko vodi pet lig, vključno z veteransko in v zadnjih letih še zimsko ligo v spomin na brata Borštnar. V navedenih ligah zadnja leta sodeluje okoli 70 ekip in več kot tisoč nogometašev. Da vse gladko poteka, mora poskrbeti še za nemoten potek ligaških tekmovanj na različnih igriščih in tudi za prisotnost sodnikov. Vse to pa dela brezplačno. Upamo, da so šla priznanja za leto 2014 v prave roke, z mislimi pa smo že pri januarju 2016, ko bomo že desetič podelili priznanje najboljšim zasavskim športnicam, športnikom in športnim delavcem.

Igor Gošte
Slike: Franci Oven

“Nikoli si nisem mislila, da bom v štirih mesecih postala uspešna podjetnica!”

To je navdušeno rekla udeleženka programa Podjetno v svet podjetništva, ko so nas udeleženci programa obiskali 10. marca 2015. Gostili smo trenutno skupino bodočih podjetnikov, ki bodo s svojim zagonom osvežili zasavsko gospodarstvo. Tako so predstavili dosedanje izkušnje v programu in svoje poslovne ideje.

SKRIVNOST ZA ZMANJŠANJE BREZPOSELNOSTI V ZASAVJU

Podjetno v svet podjetništva je vseslovenski projekt za spodbujanje podjetništva in iskanja zaposlitvenih možnosti za mladi kader z visoko izobrazbo. Uspešen podporni program, ki ga danes izvajajo vse slovenske regionalne agencije, je rezultat idejne zasnove zasavskega **Regionalnega centra za razvoj**, kjer mladi v spodbudnem okolju ob podpori mentorjev razvijajo svoje podjetniške ideje. To priložnost smo hvaležno izkoristili tudi trenutni udeleženci skupine PVSP jesen/zima 2014–2015, ki program počasi končujemo in se podajamo na samostojno podjetniško pot.

Program dela je zastavljen tako, da smo v projekt vključeni štiri

mesece in v tem času v urejenih pisarniških prostorih Regionalnega centra izpopolnjujemo svoje podjetniške ideje. Ob tem smo deležni neusahljive podpore naših mentorjev, ki so v dolgoletnih izkušnjah na področju podjetništva nabrali veliko praktičnega znanja in koristnih nasvetov, ki jih nesebično delijo z nami. Vsakodnevno nas spremlja notranji mentor **Mihael Gornik**, ki nas zanesljivo in vztrajno vodi po razgibani začetniški poti v podjetništvu. S svežimi koncepti in z drugačnim pristopom nam delo pestri naš zunanji mentor **Marjan Kramar**, ki s svojo zavzetostjo v nas prebuja drznost in proaktivnost. Da pa delo brezhibno teče in udeleženci lahko uživamo na mnogih delavnicah zunanjih izvajalcev, skrbi predana in vestna mentorica **Petra Kovač Smrkoj**.

SKUPNOST, KJER ČLANARINO PLAČUJEMO S SVOJO RAZNOLIKOSTJO

Vendar izkušnja individualnega dela z lastnimi idejami še zdaleč ne bi bila tako uspešna in prijetna, če je ne bi delili s svojimi kolegi, člani uigrane deseterice.

Naša skupina se je v program vključila decembra 2014. S prvimi kratkimi predstavitvami, ko smo radovednih in zvedavih oči poslušali, s kom bomo delili pisarno in to neprecenljivo izkušnjo, so se že začele tkati tankočutne vezi prijateljstva, zaveznitva in tudi poslovnega sodelovanja. Ponosno lahko rečemo, da se je povezanost skupine od prijetnih začetkov samo še okrepila. Ustvarili smo si varno oazo zaupanja, kjer si medsebojno svetujemo, vihravo iščemo nove ideje in pogumno stopamo novim izzivom naproti. Nekateri člani skupine so sklenili tudi prve pogodbe o poslovnem partnerstvu.

Vsak član v ekipo prinaša svoje enkratne izkušnje in strokovno znanje, tako da nedvomno lahko rečemo, da sta najpomembnejše lepilo, ki nas tako učinkovito povezuje v usklajen tim, ravno naša raznolikost in pestrost.

PRILOŽNOST, IZZIV, IGRA

10. marec je bil dan D. Dan, ko smo lahko vse do zdaj nabrane izkušnje o javnem nastopanju, razvoju poslovne ideje in predvsem sami sebe predstavili vodstvu, kadrovnici in predstavnikoma notranjih podjetij. Najprej smo se z vodjo kadrovske službe, gospo Rosito Razpotnik, zapletli v pogovor o pomenu dobrega kadrovanja, o lastnostih posameznika ter o neposredni povezavi med osebnostjo in posameznikovim delovanjem. Predvsem o tem, kako je za osebni razvoj pomembna strast do dela, ki ga opravljaš.

V drugem delu obiska družbe ETI d. d. smo svoje poslovne ideje predstavili članom vodstva. Priznamo, malo smo bili živčni. Kako nastopiti pred tako izkušenimi vodilnimi kadri, smo se spraševali. Pa je šlo. In to celo zelo dobro. Prav vsak izmed nas je suvereno izpeljal svojo predstavitev in vzbudil zanimanje med poslušalci. Tedni treningov, izpopolnjevanja in nastopov znotraj ožje in širše skupine Podjetno v svet podjetništva so na nas očitno pustili velik pečat. Naj se predstavimo še vam.

DR. DATA

Si predstavljate, da se vam pokvari mobilni telefon in da v trenutku ostanete brez vsega? Brez vseh števil, fotografij in sporočil? Ali pa da na računalniku izgubite vse dragocene fotografije svojih otrok in vnukov? Zdaj pa odmislite vse te strahove in skrbi. Dr. Data ima varno in zanesljivo rešitev za

vse vaše digitalne težave. Poišče in povrne vse izgubljene podatke na računalniku ali mobilni napravi in popravi katero koli težavo z računalnikom, ki jo imate. Ponovno lahko uživate v brezskrbni uporabi svojih najljubših naprav.

Barbara Žibert Božič

E-pošta: dr.data9@gmail.com

Tel.: 041 679 553

NOTRANJI KOMPAS

Pot osebnega razvoja je izbira, ki pomeni prevzemanje odgovornosti za lastno srečo in zadovoljstvo.

Notranji kompas je princip usmerjanja na tej poti; vključuje psihološke, fizične in energetske tehnike vračanja k celovitosti s pomočjo skupinskih treningov in individualnih srečanj.

Ti daješ življenje stvarjem, ki jih izbiraš.

Izberi ...

Špela Peterlin

E-pošta: peterlin.sp@gmail.com

Tel.: 040 201 613

BODI TIP, NE PA TIPSKI

Arhitekturno svetovanje, projektiranje in oblikovanje za vse, ki zavestno bivajo. Dobra arhitektura je prilagojena posamezniku in njegovim potrebam. Ker pa za dobro arhitekturo ni recepta, je potrebno kreativno združiti tiste sestavine, ki ustrezajo željam in možnostim naročnika.

Polona Češnovar

E-pošta: cesnovar.polona@gmail.com

INŠTITUT ZA RAZISKOVANJE IN USPOSABLJANJE NA PODROČJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA – IVIZ

Ideja o ustanovitvi Inštituta IVIZ se je porodila ekipi pedagogov ob zaznavanju novih izzivov pri delu z otroki in starši ter pedagoških delavcev na različnih področjih vzgoje in izobraževanja. Prizadevamo si za razvoj in promocijo učinkovitih in inovativnih pedagoških praks, kritičnega in ustvarjalnega mišljenja v vzgoji in izobraževanju. Sodelujemo pri mednarodnih projektih in svetujemo pri projektologiji.

Ivana Čančar

E-pošta: ivana.cancar@gmail.com

Tel.: 040 172 539

STE LJUBITELJ ALI POZNAVALEC KAVE?

Privoščite si skodelico izjemne kave, ki se lahko po kakovosti primerja z vrhunskimi buteljčnimi vini ali gurmanskimi specialitetami. ICONIC Specialty Coffee je visokokakovostna kava, ki vas zapelje s svojimi bogatimi aromami in raznovrstnimi okusi. Poleg skrbno izbrane kave najdete v ponudbi tudi številne pripomočke za pripravo kave, s katerimi se boste prelevili v prave bariste, strokovnjake za pripravo kave.

Valentina Radić

E-pošta: coffeiconic@gmail.com

FB: www.facebook.com/coffeiconic

Tel.: 040 172 507

VSE, KAR POTREBUJETE, ČE ŽELITE PRODATI VEČ

Učinkovita in domiselna prodajna besedila, ki bodo zanesljivo dvignila vašo prodajo. Končno lahko tudi vi z lahkoto izboljšate prodajne rezultate in zaslužite več.

Azra Mujkanović

E-pošta: azra.mujkanovic@gmail.com

Tel.: 031 264 532

KDO JE MISSES BOND?

Spletni medij, kjer izveste vse o kozmetiki višjega cenovnega razreda in njenih novostih. Prostor, kjer se srečajo stil, umetnost in lepota. Prostor, kjer se delijo brezplačni strokovni nasveti in nudi svetovanje o tem, kaj je najboljša za vaše želje in potrebe na področju lepote. Lahko sodelujete v mesečnih nagradnih igrah in pridobite luksuzni izdelek višjega cenovne-

ga razreda. Blog je povezan s profili vseh aktualnih družbenih omrežij, tako da mi lahko sledite na:

www.missesbond.com.

FB: Misses Bond

Instagram: Mrs_Tina_Bond

Twitter: missesbond

Pinterest: Misses Bond

Tina Naraglav

E-pošta: tina@missesbond.com

Tel.: +38651336046

BIOENERGIJA, BIOTERAPIJA

Ste izčrpani, brez energije in se težko zberete? Vas mučijo bolečine, glavoboli, hladna stopala? Imate zdravstvene težave ali želite samo preventivno okrepiti imunski sistem? V mojih rokah je preprosta in učinkovita rešitev.

Rok Mitić

E-pošta: rokmitic@gmail.com

Tel.: 031 449 711

SLADKO MESTO

Tudi bolniki s celiakijo se radi posladkamo, zato vas vabim v Sladko mesto. Tukaj so doma sestavine za peko in dekoracijo slaščic ter dobrote, ki so povsem brez glutena. Prisrčno vabljeni vsi bolniki s celiakijo, alergiki na gluten in ostali sladkosi.

Ksenija Kosi

E-pošta: sladkocomesto@gmail.com

Tel.: 040 595 440

BI RADI NEKAM ODPOTOVALI?

Lahko vam organiziram individualno pot v oddaljeno, večno toplo Azijo. Zagotovo vam ne bo žal, če se boste podali na skupinsko vodeno potovanje po Šrilanki, kjer vam bo skrite kotičke razkazal prijeten slovensko govoreči domačin. Konec koncev pa vam bo tudi enodnevni izlet po rudarskih poteh Zasavja ostal večno v spominu.

Branka Savičić

E-pošta: branka.savacic@gmail.com

FB: www.facebook.com/biserkinsvet

Tel.: 070 594 363

V zadnjem delu druženja smo se seznanili z Domnom Kosom, direktorjem hčerinskega podjetja ETI Splet d. o. o., in z Denisom Boltetom, poslovodjem podjetja ETI Prostik d. o. o. Predala sta nam svoje izkušnje o start-up zagonu, nas opozorila na mnoge pasti, hkrati pa nas opomnila, kako pomembni sta predanost in zagnanost. V volji je moč, ki vodi do uspeha. Dnevi, ki so nam bili namenjeni za razvoj naših idej in mreženje v varnem zavetju izjemnih mentorjev, gredo počasi h koncu. Priložnost, ki nam je bila dana, je nepozabna, prav tako so nepozabna prijateljstva, ki so se v tem času stkala. O nas boste še slišali.

✍ Avtorici članka: Azra Mujkanović in Polona Češnovar

Dolenja vas nad Škofjo Loko, 28. 2. 2015

PO SLOVENIJI – Dolenja vas, Vikersund, Ojstrica

Letošnja zima je bila vremensko kar »normalna«. Sneg je padal 27. decembra 2014, letos pa 30. januarja, 3. ter 6. februarja. 8. in 17. februarja so bile jutranje temperature po Sloveniji povsod pod ničlo. Tudi v Primorju. Bilo pa je tudi nekaj zelo vetrovnih dni. Na Kredarici so 8. februarja ob 3. uri zjutraj izmerili hitrost vetra 221 km/h, kar je rekord, odkar merijo hitrost vetra na Kredarici.

V nedeljo, 11. januarja, sem se udeležil proslave v Dražgošah. Vremenska napoved je bila bolj slaba: dopoldne naj bi bilo še suho, popoldne pa deževno. Proslava se je začela opoldne. Ko se je ob enih končala, je začelo močno deževati, pihal pa je tudi veter. Poslanstvo na takih proslavah je skoraj vedno enako – da se take grozljive stvari ne bi več zgodile. Naj omenim še slavnostnega govornika. To je bil dr. Anton Vratuša, ki je 21. februarja 2015 dopolnil 100 let. Ne spomnim se točno, kaj je govoril, vem pa, da kdor ga je napovedal, tega pomembnega podatka ni povedal. Saj veste, kar koli je kdo rekel, smo ploskali kot v socialističnih časih. Kako močan bi šele bil aplavz, če bi od napovedovalca izvedeli, da bo slavnostni govornik kar stoletnik.

Naj nekoliko predstavim tega stoletnika. Anton Vratuša se je rodil 21. februarja

1915 v Dolnji Slaveči na Goričkem, v tedanji državi Avstro-Ogrski. Študiral je slavistiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je leta 1941 doktoriral s temo Fran Levec in Ljubljanski zvon. Takoj po okupaciji Slovenije leta 1941 se je vključil v NOB. Toda februarja 1943 so ga Italijani ujeli in poslali v koncentracijsko taborišče Gonars, od tam naprej pa v taborišča Treviso, Padova in Rab. Toda na Rabu je vstopil v slovensko organizacijo OF, ki je 12. septembra 1943 kar na Rabu ustanovila Rabsko brigado. Brigada je bila sestavljena iz petih bataljonov in je štela 1760 borcev. Vratuša je bil namestnik komandanta te brigade. Po kapitulaciji Italije se je brigada okrepila z orožjem, začela se je tudi bojevati in se z Raba premaknila na Mašun. To je kraj med Ilirsko Bistrico in 1796 m visoko kraško planoto Snežnik. Na Mašunu je imela brigada 950 borcev. 23. septembra 1943 so jo krstili za 16. slovensko narodnoosvobodilno brigado. Po vojni je dr. Anton Vratuša opravljal različne politične funkcije.

V Dražgoše smo se peljali po Selški dolini, kjer leži tudi Dolenja vas. Tam živi smučarski skakalec Peter Prevc. Od vseh njegovih skakalnih dosežkov bom tokrat izpostavil le enega. V soboto, 14. februarja, je v Vikersundu na Norveškem

s poletom, dolgim 250 m, postavil nov svetovni rekord. Četrto kilometra je to. Ali obratno: en kilometer je štiri Prevce. O tem se je govorilo že prej, bolj po tiho pa tudi na glas. Pot do tega dosežka je bila dolga in postopna. Seveda je moralo priti do novega svetovnega rekorda, kajti dotedanji rekorder J. R. Evensen se je svojega (246,5 m) naveličal in ga je hotel predati naprej – Andersu Fannemelu, Petru Prevcu ali Runeju Velti. V petek, 13. februarja, je bil uradni trening, neposrednega televizijskega prenosa ni bilo. Najdaljša sta bila Anders Fannemel in Peter Prevc. Anders Fannemel je poletel 246 m pri hitrosti 103,3 km/h na odskočnem pomolu. Peter Prevc je poletel 245,5 m pri hitrosti 102,6 km/h na odskočnem pomolu. Ker je Prevc poletel kasneje kot Fannemel, je po hitrosti na odskočnem pomolu mogoče sklepati, da je Prevc skočil z nižjega zaletišča (za eno ali dve mesti). Oba sta bila blizu svetovnega rekorda ...

Prišla je sobota, 14. februar. Poskusna serija. Prva serija v konkurenci. Druga serija v konkurenci. Fannemel je skočil 238,5 m. Vremenske razmere 5 skakalcev pred nastopom Prevca so bile slabe. Potem so se začele izboljševati. Začel je pihati rahel vzgornjik, ki je nujen za dolge skoke oziroma polete. Na vrsti

Ojstrica z Zasavske Svele gore, 19. 2. 2015

je bil Peter Prevc in pri hitrosti 100,7 km/h na odskočnem pomolu je ob 17.40 poletel 250 m, kar je bil nov svetovni rekord.

Sledila je nedelja. Poskusna serija. Potem prva serija. Vetrovne razmere so bile bolj slabe. Toda nekoliko preden je poletel Fannemel, je začel pihati vzgornjik. Televizijski reporter je povedal, da so vetrovne razmere zelo dobre. Potem se je Anders Fannemel spustil po zaletišču; na odskočnem pomolu je imel hitrost samo 99 km/h, pri 200 m je dobil še dodaten sunek vzgonskega vetra in ob 16.43 je pristal pri 251,5 m. Pa je postavil nov svetovni rekord. To daljavo in tega skakalca je omenil v petkovem časopisu predprejšnji svetovni rekorder J. R. Evans. Odločilen je bil tisti veter, ki je zapihal pri 180 m. Mogoče so ga imeli domačini uskladiščenega v bližnjem gozdu in so ga ob natančno določenem trenutku načrtno spustili na točno določeno mesto in je koristil natančno določenemu skakalcu za dosego svetovnega rekorda.

Konec marca bodo še poleteli na povečani letalnici v Planici. Nemeč Severin Freund je v tako vrhunski letalski formi, da bo zagotovo povečal daljavo tja do 254 m. V igri za to so še Peter Prevc, Anders Fannemel, Rune Velta, Dimitrij Vasiljev. Potrebno bo lepo vreme in pa nekaj vzgonskega vetra.

Tudi Tina Maze je bila uspešna. Ko tole pišem, še vodi v svetovnem pokalu.

V Združenih državah Amerike je bilo svetovno prvenstvo. Tam je osvojila dve zlati in eno srebrno medaljo. Zlato v smuku in alpski kombinaciji, srebrno pa v superveleslalomu. Prav toliko jih je osvojila tudi Avstrijka Anna Fenninger. Na vrsto je prišla tudi tekma na obrobju Maribora oziroma na vzhodni strani Pohorja, ki se imenuje Snežni stadion. V soboto, 21. februarja, je bil na vrsti veleslalom, ki sem si ga ogledal v živo. Točno ob desetih se je tekma začela. Tina Maze je imela številko pet. Drvela je po smučišču, malo pred ciljem pa se je pokadilo. Padla je in odstopila nekaj vratc pred ciljem. Ena vratca so bila za približno pol metra preveč iz idealne linije in jih ni pravilno obvozila. Drugo vožnjo sem spremljal v bližnjem gostišču. V nedeljo so dekleta vozila slalom. Spet so bila ena vratca za približno pol metra postavljena preveč navzven. Zajela jih je in padla. K sreči se ni poškodovala. V nedeljskem slalomu je zmagala Američanka Mikaela Shiffrin.

Nekatere najboljše smučarke letošnje sezone – Tina Maze, Anna Fenninger, Mikaela Shiffrin, Tina Weirather, Lindsey Vonn – so med seboj tudi zgodovinsko povezane. Predniki prve in druge so namreč nekoč živeli v isti državi, Avstro-Ogrski.

Kamniško-Savinjske Alpe so sestavljene iz vzhodnega in zahodnega dela. K vzhodnemu spadajo Veliki vrh, Ojstrica in Planjava. V študentskem času sem

se na te vrhove povzpел poletel. Želja je bila, da bi se tudi pozimi. Nekoč januarja sem šel po dolini Kamniške Bele do Presedljaja, nato po grebenu na Dedca in se zatem spustil na planino Korošico. Tam na višini 1800 m stoji Kocbekov dom. Na severni strani ima zimsko sobo, kjer sem prenočil. Ob enajstih zvečer sem šel ven. Bilo je svetlo, saj je svetila luna. Nadel sem si dereze in odšel na Ojstrico. Ob polnoči sem bil na vrhu. Na Ojstrico sem se vzpenjal nekoliko višje od levega grebena na sliki. Ob nih sem bil ponovno v koči, nekoliko podremal, ob šestih zjutraj pa sem se povzpел še na Veliki vrh, ki leži nad Moličko planino, ter se vrnil na Korošico. Potem sem se povzpел še na Planjava. Vmes je sonce zmeščalo sneg, tako da se mi je ponekod udiralo do pasu.

Danes, 2. marca, ko končujem tole pisanje, sem v časopisu Gorenjski glas prebral, da je prejšnji direktor ETI Orodjarne Jože Berlec iz Kamnika na Brdu pri Kranju prejel najvišje priznanje Civilne zaščite – kipec za življenjsko delo na področju zaščite in reševanja, še zlasti pa gasilstva.

✍️ Darko Dolinar

Izlet na Zasavsko goro

Prvi letošnji pohod ETIjevih ljubiteljev pohodništva je bil na Zasavsko goro. V manjšem številu in v vetrovnem vremenu smo se imeli odlično.

Pohod na Lisco

Pogled od spodaj

Pred Tončkovim domom na Lisci

Pohod na Lisco se je odvijal 14.2.2015, udeležilo se ga je 14 pohodnikov. Lisca (948m) je razgleden vrh, ki se nahaja severno od Sevnice. Z vrha na katerem stoji meteorološka radarska postaja je lep razgled na Posavsko - Zasavsko hribovje, del Dolenjske, kjer se lepo vidijo Gorjanci, lep je tudi pogled na daljno Notranjko, kjer nad prostranimi gozdovi izstopa Snežnik. Ob lepem vremenu pa se vidijo Julijci, kjer je najvišji Triglav, Kamniško Savinjske Alpe, del Karavank ...

Le nekaj korakov pod vrhom Lisce pa se nahajate dve koči (Jurčkova in Tončkova koča). (Vir: Hribi.net)

Fotografije : Mateja Gerečnik

Velika Planina

Gasilska pred Jarškim domom

Na poti

ETI-jev 16-ti planinski pohod je 7.3.2015 potekal iz Kranjskega Raka na Veliko planino. Pohoda se je udeležilo rekordnih 53 udeležencev (in seveda udeleženk), so pa bili na pohodu prvič zraven tudi planinski vodniki iz PD Zagorje, ki bodo v bodoče prisotni na vseh naših planinskih pohodih.

Velika planina je ime zakrasele visokogorske planote v Kamniško-Savinjskih Alpah SSV od Kamnika, ki se razprostira na površini 5,8 km² in povprečni višini okoli 1500 mnm z najvišjim vrhom Gradišče, ki doseže višino 1666 mnm.

Velika planina, ki obsega Veliko, Malo in Gojško planino ter Dovjo in Veliko gričo, je največja visokogorska pašna planina na Slovenskem. Na njej so pastirji zgradili več pastirskih naselij s preko sto pastirskimi stanovi (kočami, bajtami) posebne oblike, ki so zaščitni znak planote. Na planoti sta tudi naravni znamenitosti, imenovani Velika in Mala Vetrnica. To sta jami, ki se jima je zaradi preprevanja porušil strop in sta nastali udornici.

Velika planina je tudi eno izmed naselij v občini Kamnik, po popisu prebivalstva 2002 so na planini stalno prebivali štirje prebivalci.

Pozimi v času ugodnih snežnih razmer na delu Velike planine obratuje smučišče. Ker na planini ne sme biti umetnega zasneževanja, je smučišče z dolžino 6 kilometrov prog odvisno od snežnih padavin. (Vir: Wikipedia)

✍ Borut Markošek

Kope 2015

V soboto, 24. januarja, smo izvedli naše tradicionalno smučanje in sankanje na Kopah. Letos nam ni nagajal zled, nas je pa malce ovirala megla, vendar smo kljub temu izpeljali obe tekmi. Po končanem tekmovanju so nas pričakali prijazni gostitelji Holcer puba, v večernih urah pa smo zaplesali na takte ansambla Donačka.

I. skupina: STAREJŠE MLADINKE

MESTO	IME IN PRIIMEK
1.	MAJDA ŠTENDLER
2.	BERNARDA KREGAR
3.	ROSITA RAZPOTNIK

II. skupina: MLAJŠE MLADINKE

MESTO	IME IN PRIIMEK
1.	TANJA GALIN
2.	DARJA NOVAK
3.	IRMA URANKAR KOREN

III. skupina: STAREJŠI MLADINCI

MESTO	IME IN PRIIMEK
1.	DUŠAN STRMLJAN
2.	MARKO MAL
3.	MARJAN MAJDIČ

IV. skupina: MLAJŠI MLADINCI

MESTO	IME IN PRIIMEK
1.	MILAN KRIVEC
2.	ROBERT UDOVČ
3.	UROŠ KOVAČ

SANKANJE

Enotna skupina

MESTO	IME IN PRIIMEK
1.	SILVA GUNA
2.	HELENA ODLAZEK
3.	VALENTINA GUBERINIČ

👉 Rosita Razpotnik

Med letošnjimi zimskimi počitnicami se je 13 nadebudnih osnovnošolcev, otrok naših sodelavcev, pod okriljem Smučarskega društva Snežak iz Celja udeležilo smučarskega tečaja na Rogli. Prav vsi udeleženci so bili navdušeni nad celotno izvedbo tečaja, kar kažejo tudi slike in izjave udeležencev.

Izjave udeležencev:

- Všeč mi je bilo, ko smo šli v park, kjer so bile skakalnice in majhni ter veliki hribi. (Jure, 7 let)
- Na počitniški ponedeljek smo se vsi zbrali na butanski z vso prtljago vred. Med vožnjo z avtobusom smo zbijali šale, našel pa se je čas tudi za kakšen film. Na Rogli pa so nas pričakali prijazni učitelji smučanja. Celo dopoldneva smo smučali tako po strmih kot tudi malo manj strmih progah. Okoli poldneva pa smo se zbrali v hotelu na kosilu. Hrana je bila zelo okusna. Po kosilu pa je sledilo še nekaj smučanja, tako da smo bili konec dneva že kar veseli, da smo se usedli na avtobus in se odpeljali nazaj na Izlake. Iz dneva v dan smo z nestrpnostjo čakali, kaj so nam pripravili učitelji; zelo so se potrudili, da bi nas naučili pravilno uporabljati nove smuči. Zadnja dva dneva pa sta bila še prav posebna, saj so zraven šli še nekateri od staršev. Dnevi so minili, kot bi mignil, in ta tečaj nam bo vsem prav gotovo še nekaj časa ostal v spominu. Še enkrat hvala vsem. (Jože, 13 let)
- Na tečaju smučanja mi je bilo všeč, da nismo delali samo vaj in smučali po eni in isti progi. Smeli smo preizkusiti Fun park, se peljati po strmini Jurgovega in preizkušati, kako spretni smo v vožnji po celem snegu. Malo smo vijugali med drevesi in po treh urah smučanja smo bili že utrujeni – čas je že bil za kosilo. To moram tudi pohvaliti! (Vid, 14 let)
- Najbolj nama je bilo všeč, da sva se lahko vozili z vlečnico in sedežnico ter po smučišču z učitelji smučanja. Bilo je dobro kosilo in risanke na avtobusu. Edina škoda je, da je tako hitro minilo – bi še šli. (Nika in Leja, 6 let)
- Med počitnicami sem smučala na Rogli. Imela sem veliko prijateljev. Sijalo je sonce, včasih pa padal tudi sneg. Učitelji so bili prijazni, še posebej Eva, ki me je velikokrat »crkljala«. Na smučišču sem se imela lepo. (Julija, 8 let)
- Smučanje na Rogli je bilo super. Imeli smo dobre učitelje, ki so nas res naučili dobro smučati. (Žan, 9 let)
- Na smučanju je bilo super. Učitelji so bili zelo v redu, še posebej učiteljica. Naučili smo se zavijati. Ponosna sem na to, da se zmorem brez strahu smučati po strmini in iti sama na sedežnico. (Larisa, 9 let)
- Najbolj mi je bila všeč učiteljica Eva. Super je bilo, ker sem počitnice preživel na snegu, ker sem nadgradil znanje smučanja in se zabaval. (Val, 7 let)
- Najbolj mi je bilo všeč, ko so nas učitelji peljali v Fun park na skakalnice. Vesel sem, da sem se naučil voziti s sedežnico in dobro smučati. Dobro sem se imel s prijatelji. (Aljaž, 8 let)

✍ Rosita Razpotnik

Sodnik smučarskih skokov

Ponovno se je moje udejstvovanje v smučarskih skokih začelo »davnega« leta 1996, ko sem po nekajletnem premoru – prej sem bil aktivni tekmovalec v smučarskih skokih – začel delo trenerja v SK Zagorje, Sekciji za skoke Kisovec. V 15-letni, upam, da uspešni trenerski karieri – naj rezultati povedo svoje –, ki sem jo leta 2011 ob povečanju družine in s tem povečanju obsega družinskih obveznosti začasno prekinil, sem se sočasno posvečal tudi drugemu vidiku smučarskih skokov: sojenju smučarskih skokov in opravljanju funkcije tehničnega delegata na tekmah smučarskih skokov in nordijske kombinacije.

Leta 1999 sem opravil prvo stopnjo šolanja in pridobil naziv klubski sodnik smučarskih skokov ter tehnični delegat smučarskih skokov in nordijske kombinacije. Zaradi zadostne kvote sojenja sem lahko že dobro leto kasneje opravil drugo stopnjo šolanja in pridobil naziv regijski sodnik smučarskih skokov. Čakala me je le še tretja – zadnja stopnja, šolanje in pridobitev naziva državnega sodnika smučarskih skokov. To mi je konec leta 2004 tudi uspelo. Še prej pa sem doživel prijetno presenečenje, in sicer po analizah Komisije za sodnike pri Smučarski zvezi Slovenije (SZS) sem bil razglašen za najboljšega sodnika smučarskih skokov za leto 2004 v Sloveniji. Vsekakor potrditev dobrega dotedanjega dela in lepa popotnica za naprej.

Potem je ponovno sledilo nekaj let nabiranja izkušenj in končno me je SZS leta 2007 uvrstila na kandidatno listo pri Mednarodni smučarski organizaciji (FIS). Ker pa ima vsaka država le določeno kvoto aktivnih FIS-sodnikov, sem bil na šolanje in opravljanje izpita za FIS-sodnika povabljen šele leta 2009. Šolanje in teoretični del izpita sem opravljal v juniju 2009 v Garmisch-Partenkirchenu, kjer moram tudi sicer na kratkem tridnevem šolanju z zaključnim testom na vsaki dve leti obnavljati licenco. V začetku leta 2010 sem opravil še praktični izpit in s tem pridobil licenco za FIS-sodnika. V letih 2010 in 2011 sem kot novinec večinoma sodil na tekmah B-pokala (kontinentalni pokal) in FIS-pokala, 16.–18. 3. 2012 pa sem prvič sodil v svetovnem pokalu – svetovni pokal v poletih v naši Planici. Leta 2014 sem bil potem še dvakrat nominiran za sojenje v svetovnem pokalu, in sicer v januarju 2014 – v Wisli in Zakopanah. Vseskozi pa FIS-sodniki poleg tekmovanj najvišjega ranga sodimo tudi na tekmah v B-pokalu in ostalih FIS-pokalih.

se nadaljuje v prihodnji številki>>>

✍ Borut Markošek

Vročih 3000 kilometrov

Želja po novem in nemir v meni sta kriva za potep po zahodnem delu Združenih držav Amerike. Skoraj po dolgem in počez sva prevozila zvezne države Kalifornijo, Arizono in Nevado – meni popolnoma neznane kraje. Ustavljala sva se tudi v manjših mestih ter izkoristila vroče sončno vreme na dolgih peščenih plažah ob Pacifiku.

Pot sva začela v rojstnem mestu Kalifornije – San Diegu, ki sega do državne meje z Mehiko. Celotno mesto v mehiškem slogu je porisano z grafiti, posajeno s palmami, ob morski strani pa v naravnem okolju lahko vidiš papige in tjulnje. Peščene plaže so čudovite za sprehajanje, kolesarjenje in razne aktivnosti na prostem. V mestu so

številne zanimivosti, ogledala sva si Midway Museum, železniško postajo Santa Fe Depot, zgodovinsko srce Gaslamp Quarter in otok Coronado, katerega polovica je vojaška baza.

Večurna vožnja ob državni meji med ZDA in Mehiko naju je popeljala v prestolnico zvezne države Arizone, dežele kaktusov in vročine. Mesto Phoenix je zelo vroče, neverjetno urejeno in čisto. Celo nasipi cest so urejeni z raznobarnim peskom v obliki mozaikov, kaktusi pa so vse naokrog. Ogledala sva si Down Town, v katerem je prvi bejzbolski objekt na svetu, center U. S. Airways. V njem sta dvorana, v kateri sta do zdaj igrala brata Dragić, in prodajalna orožja, v kateri lahko z osebno izkaznico in z

dopolnjenimi 16. leti kupiš kakršno koli orožje.

Pot sva nadaljevala do »velike luknje v zemlji«, kakor Američani opisujejo Veliki kanjon – Grand Canyon. Z avtom sva se dvignila na višino preko 2000 metrov. Ob poti sva opazovala divje živali in bila navdušena, da vidiva jelene, pume in srnjake v naravi. Ogled parka sva začela v Grand Canyon Villageu in se sprehodila do razglednih točk, kjer lahko občuduješ veličino te naravne stvaritve – res neverjeten občutek. Več hektarjev velika površina, ki jo v sredi razjeda reka Kolorado, rdeča pravljičica, ki te navdaja z občutkom neminljivosti in človeške nepomembnosti.

In že sva bila na legendarni Route 66, po kateri so se nekoč valile skupine priseljencev proti obljubljeni deželi. Danes pa na prostrani cesti srečaš samo motoriste. Občutek imaš, da se je čas tu popolnoma ustavil, saj se zgradbe, napisi in življenje niso nič spremenili in vse počasi propada. Po poti naprej pa sva pripeljala do gradbene mojstrovine, jeza Hoover Dam, meje med zveznima državama Arizono in Nevado.

Las Vegas – svetovna prestolnica igralništva, zabave, blišča, kjer začudeno gledaš, ko vidiš hotele na bulvarju Las Vegas Stripa. Vsi hoteli so tematsko obarvani in predstavljajo razne svetovne znamenitosti, gre za prave imitacije in mesta v malem. Sobe, igralnice,

vsi možni igralni avtomati na vsakem koraku, avtomobili, ki jih lahko vidiš samo v filmih, poroke in poročna kapela na vsakem vogalu, številne restavracije, kjer strežejo hrano vseh svetovnih kuhinj, glasba skozi ves dan, gledališča, spa, wellnes, predstave, pomanjkljivo oblečena dekleta in alkohol. Teden dni dogodivščin v hotelu Hard Rock je bil čisto prekratek. Srečo sem vsak dan iskala na igralnih avtomatih, kolesih sreče in ostalih svetlečih, vrtečih se zadevah – vendar brez uspeha. Obiskala sem Benetke v hotelu Venetian, kjer se voziš s pravimi gondolami po kanalih, se sprehajala po Luksorju, egipčanski piramidi, se slikala pred Kipom svobode in si ogledala stolpnice Manhattna v hotelu New York ... V igralnicah v vsakem hotelu lahko prosto vstopi vsakdo kar z ulice. Večina hotelov je narejena tako, da lahko prehajaš iz enega v drugega, tako da niti ne veš, kdaj si že v naslednjem, ali pa so povezani z vlakci, ki vozijo po železnici nad cesto. Tudi ceste se prečka po nadhodih, tako da se ob semaforjih povzpneš po tekočih stopnicah in potem cesto prečkaš po mostu. Mostovi vodijo v igralnice posameznega hotela, ki jih moraš prehoditi, če hočeš priti na drugo stran, in se spet boriti s skušnjavami. Čez dan sva se sprehajala, opazovala in si ogledovala hotele od zunaj in znotraj. Ponoči pa pravi Las Vegas zaživi. Na tisoče lučk, neonskih napisov in svetlečih se zaves popolnoma razsvetli vso ulico, ceste preplavijo še večje limuzine, še več taksijev, po pločnikih pa se je zaradi zabave željnih ljudi skoraj nemogoče premikati. Na kupu vidiš ljudi vseh ras z vsega sveta. Saj veste, kaj pravijo: »What happens in Vegas, stays in Vegas,« in to še kako velja!

Po tednu uživanja sva se pripeljala v Dolino smrti – Death Valley, kraj brez kakršnega koli rastja in znamenja življenja. Samo čudovit Scottyjev grad sredi puščave. Pri 50 stopinjah Celzija je obvezna oprema vsaj 5 litrov vode, hladilna torba ledu in poln rezervoar bencina. Na razglednih točkah sta zaradi ekstremne temperature, vročega peska, vročega vetra, zaradi katerega komaj dihaš, obvezna uporaba pokrival in voda, saj brez nje ne zdržiš na soncu niti 10 minut. Prečudovit razgled na peščene sipine in dotik peska, ob katerem se opečeš, nato pa sedeš v klimatiziran avto – to je nepozaben trenutek.

Potovanje se je počasi končevalo, pred nama je bilo samo še mesto angelov – Los Angeles, znan po zaslugi Hollywooda, središča ameriške filmske industrije. Sprehodila sva se po Hollywood Boulevardu, mimo Chinese Theatre, kjer predvajajo premiere, po Walk of fame – pločniku slavnih, poiskala zvezdo svoje najljubše osebe in

se seveda fotografirala z njo. Povzpela sva se na Hollywood Hills, kjer sva si ogledala znameniti napis Hollywood, in Griffith Observatory ter imela razgled na celotno mesto. Oči sem si napasla na čudovitih vilah in krasni soseski Beverly Hillsa. Videla sem luksuzne trgovine na Rodeo Drivu in prizorišča snemanj različnih filmov. Zapeljala sva se v Downtown, kjer sta Staples Center in finančno ter poslovno središče Los Angelesa. Nato pa s katamaranom proti Havajem, na ogled delfinov, morskih

psov in največjih živečih živali na svetu – modrih kitov. Apartma sva najela na Venice Boardwalku, zato sva lahko vsako jutro ob kavici opazovala slavne ljudi, kako tečejo mimo, se vozila s kolesi po Venice Canalu, po marini vse do Santa Monice. Ogledala sva si zunanji fitnes, v katerem je treniral Arnold Schwarzenegger, in preostanek dopusta uživala na sončku ...

✍️ Petra Juvan

Vilna leži ob reki Neris

Litva – naslednica srednjeveške velesile, 2. del

Pravoslavna katedrala v Kaunasu

Tradicionalna kmečka hiša

Oznaka ulice v Kaunasu

Pokrajina, skozi katero sem v počitnicah potoval, je ravna, ponekod nekoliko valovita. Večje reke so vendarle oblikovale zanimive doline. Najvišji vrh v državi je visok 292 m nad morjem in je na primer za 29 metrov nižji od najvišje vzpetine na Nizozemskem.

Danes je Litva hitro razvijajoča se demokratična država in družba, ki pa jo razjedajo nizka stopnja rodnosti, visoka stopnja samomorilnosti in veliko izseljevanje. Po razpadu Sovjetske zveze je bilo še 3,7 milijona prebivalcev, danes jih je že manj kot 3 milijone, kar pomeni 19-odstotni padec. Kar dve tretjini prebivalstva živi v mestih. Toda v Litvi so tudi dobre strani – prebivalci po nekaterih statistikah uživajo storitve najhitrejših internetnih povezav v Evropi!

In zakaj obiskati Litvo kot turist? Če ne pridete na kakšno meddržavno tekmo slovenske reprezentance (košarka, nogomet), boste skozi to de-

želo morda potovali v njeno sosedo. O tem pa naslednjic pod naslovom **Latvija – dežela, kjer so vohuni branili demokratično Evropo.**

In še obljubljeni prevod. Beseda »fajlas« seveda pomeni datoteko (v računalniku). Saj ste že kdaj rekli ali slišali, da je nekdo odprl ali shranil »fajlo«. Litva nam je bližje, kot si mislimo.

✉ Jani Braune

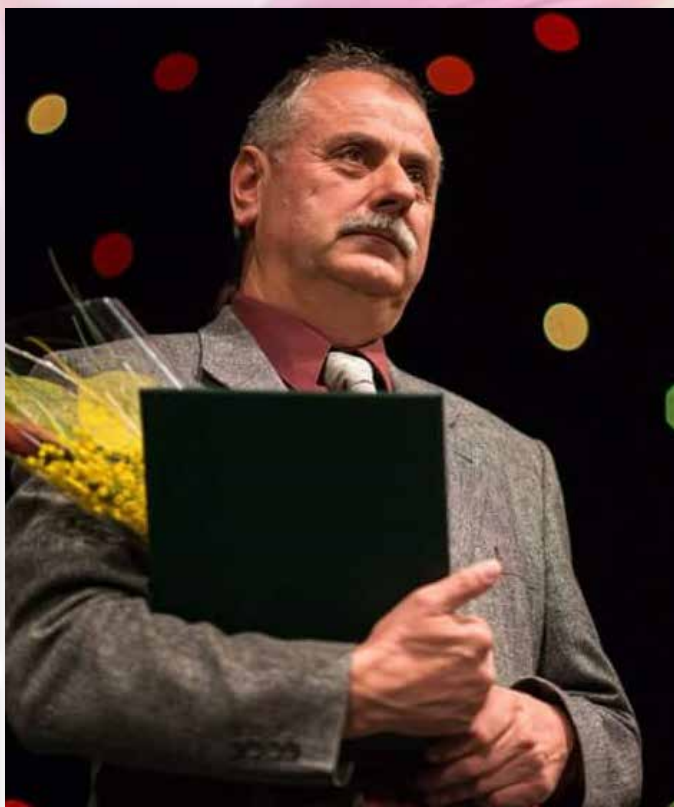

Drago Arh je prejel plaketo doktorja Slavka Gruma

Ob slovenskem kulturnem prazniku so v občini Zagorje ob Savi podelili najvišja priznanja na področju kulture. 13. februarja so na slavnostni akademiji, ki je potekala v Delavskem domu, plakete dr. Slavka Gruma prejeli: Drago Arh, Nana Forte, Peter Kuder in Jure Tori. Plakete je podelil župan Matjaž Švagan. Veseli smo, da je med prejemniki tudi Drago Arh, naš sodelavec iz ETI Proplasta.

Predlog za priznanje je podal UO KD Mlinše, ki je v svoji obrazložitvi zapisal:

Drago Arh, roj. 5. novembra 1958, stanujoč v Brišah 7, 1411 Izlake, se z gledališko dejavnostjo ukvarja že 40 let. Takoj po končani osnovni šoli se je vključil v takratno Prosvetno društvo Kolovrat in sodeloval pri uprizoritvah gledaliških del, ki so jih pripravljali v Kolovratu. Ker v Kolovratu niso registrirali Prosvetnega društva v skladu z Zakonom o društvih, se je Drago Arh aktivno vključil v gledališko skupino KD Mlinše v letu 1985. V naši skupini je eden najboljših igralcev. Vseskozi igra najzahtevnejše karakterne vloge. Nastopil je v mnogih enodejankah, sodeloval kot recitator na proslavah, najboljše gledališke like pa je oblikoval v naslednjih igrah: Županova Micka, Podlaga zakonske sreče, Tolmun in kamen, Rodoljub iz Amerike, Nebesa na zemlji, Zadrega nad zadrego, Ščuka, da te kap, Sosedov sin, Butalci in še v naši zadnji predstavi Politika, bolezen moja.

Februarja letos je prevzel nalogo predsednika Kulturnega društva Mlinše.

Med pogovorom sva ugotovila, da bi bila lahko obrazložitev še daljša. Drago je bil aktiven tudi v Turističnem društvu Mlinše, zlasti pri organizaciji prireditve Ohcet po starih običajih. Malo za šalo je pripomnil, da je vedno aktivno reševal zagate. Enkrat je manjkal en par – pa je kar vskočil, se oženil in rešil zadevo ... KD Mlinše se v tem času že aktivno pripravlja na novo gledališko premiero igre Vinka Möderndorferja z naslovom Na kmetih, ki bo predvidoma v maju. Tudi sicer se odvije na Mlinšah vsako leto veliko različnih kulturnih dogodkov.

Dobitniku priznanja iskreno čestitamo tudi vsi zaposleni v ETI in ETI Proplastu. Želimo mu uspešno okrevanje in še naprej veliko volje in zagnanosti.

Vseskozi, že od osnovne šole naprej, je aktiven pri PGD Kolovrat. Skrbi tudi za podmladek v PGD Kolovrat, je mentor mladine. Zanj organizira različna tekmovanja v KS Mlinše - Kolovrat in tudi širše.

Več mandatov je bil tudi član sveta KS Mlinše - Kolovrat kot predstavnik Briš in okolice.

✍ Matija Strehar

NAGRADNA KRIŽANKA

ISTA ŠTEVILKA POMEMNI ISTO ČRKO	PANTEIZEM	OVRATNI PAS	SL. FOTOGRAF (STANE)	PERGAM-SKI KRALJ, ATALOS	GORLJIVA SNOV Z BARIJ	GEOMETRIJSKO TELO	OMAR NABER	KAČJI GLAS	MAKED. LJUDSKI PLES	STARO-GRŠKI GOVORNIK	GRŠKI MITOLOŠKI LETALEC	SL. PESNIK, PISATELJ, DRAMATIK (IVO)	DOBIVANJE ČRNE, TEMNE BARVE	ARHITEKT RAVNIKAR
SODIŠČE ZA PRIPADNIKE OBOROŽEN. SIL					14								1	
NAJBOLJŠI AKTUALNI REZULTAT NA SVETU								15						
SPISEK TISKOVNIH NAPAK V KNJIGI							SLOVAŠKO MESTO REŽ. HITCHCOCK							
SPREVOD Z BAKLAMI	8							MAKED. PISATELJ (JORDAN)	KRAJ PRI LJUBLJANI NEZNANKA V MATEM.	11				IZREDNA LEPOTA, MIK
PEVEC PESTNER				OŠKODOVANKA ZARADI POPLAVE	ANGLEŠKI SEKSOLOG FR. MESTO OB ZEN. J.			9			PALEC, COLA			
ŠPORTNA NAPOVED			DOVRŠNO PRETEKLI ČAS RIVALINJA								VELIKA NESTRUPENA KAČA	JOŽICA AVBELJ NEM. FIZIK (HANS)		
RUSKI VESOLJEC (GERMAN)						AVSTRIJ. PISATELJ (PETER) KLADA								
VNOS ČEPIVA S ČEPLJENJEM				10					BIBLIJSKI OČAK RUSKO Ž. IME			2	ČEŠ. PESNIK, NAGRAJ. VILENICE 1989	PESNICA ŠKERL
MESTO V KALIFORNIJI (ZDA)								POSLOVNI STROŠKI MUČITELJ V GR. MIT.						
STAR VREMENSKI PREGOVOR ZA 25. MAJ	REKA V RUSIJI, PRITOK KAME	MEDENA ROSA LUKA V FRANCIJI					JERMEJ ZA HLAČE CESTNO VOZILO				STRUPENA KAČA			12
KLISTIR					RIM. HIŠNI BOGOVI OKAMNELA SMOLA					POČASNO GORENJE BREZ PLAMENA	HRVAŠKA IGRALKA BEGOVIČ			
LASTNOST JEČLJAVEGA ČLOVEKA	3								13		RISTO SAVIN DELAVEC V OLJARNI			HRVAŠKI IGRALEC (VANJA)
ANTIČNA GRČIJA					5	PRIPRAVA ZA TKANJE FR. PISAT. (GEORGE)						KAREL DESTOVNIK BRINOVO ŽGANJE		
TOMAŽ AKVINSKI		BELGIJSKI SLIKAR (JAMES) REKA AARE							ANGLEŠKI SKLADAT. (EDWARD) SETEV					
KOSMATA ŠALA							PLAST CELIC V SREDINI KOŽE	6						
GOROVJE V MJANMARU							MLADA RASTLINA, ZRASLA IZ SEMENA					4		
1	FR. IZDEL. LOV. KLA-VIR. (SE-BASTIEN)				7		MESTO V RUSIJI, NEKDANJI KALININ					LIDIJA HREN		
2	3	2	4	5	6	7	8	5	4	5	9	2	10	11
12	11	8	7	11	13	6	14	15	13	2	13	2	4	11

Vaši podatki: _____

V naše uredništvo je prispelo **208 izpolnjenih gesel**, pravilno geslo se je glasilo: **»PRIJETEN BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO«**.

Računalniški žreb je določil, da nagrade prejmejo naslednji reševalci:

- 1. nagrada: Brigita Groboljšek:** 7-dnevno bivanje v počitniškem objektu ETI v prostem terminu
- 2. nagrada: Elza Kmetič** (Jevšnikova ulica 3, 1412 Kisovec): majica in dežnik ETI
- 3. nagrada: Darja Čop (FS):** akumulatorski polnilec za telefon ETI
- 4. nagrada: Ani Fidler:** USB ključ ETI
- 5. nagrada: Gregor Vozel** (Mlinše 23A, 1411 Izlake): majica ETI

Vsem nagrajencem čestitke, ostalim tolažba za več sreče pri žrebu prihodnjč.

Za koriščenje prve nagrade se dogovorite z Matejo Gerečnik (int. št. 219), praktične nagrade pa vas čakajo v prostorih marketinga. Rešitve tokratne križanke pošljite na e-naslov: sabina.pesec@eti.si ali v fizični obliki v kadrovsko službo, najkasneje do 6. 6. 2015.